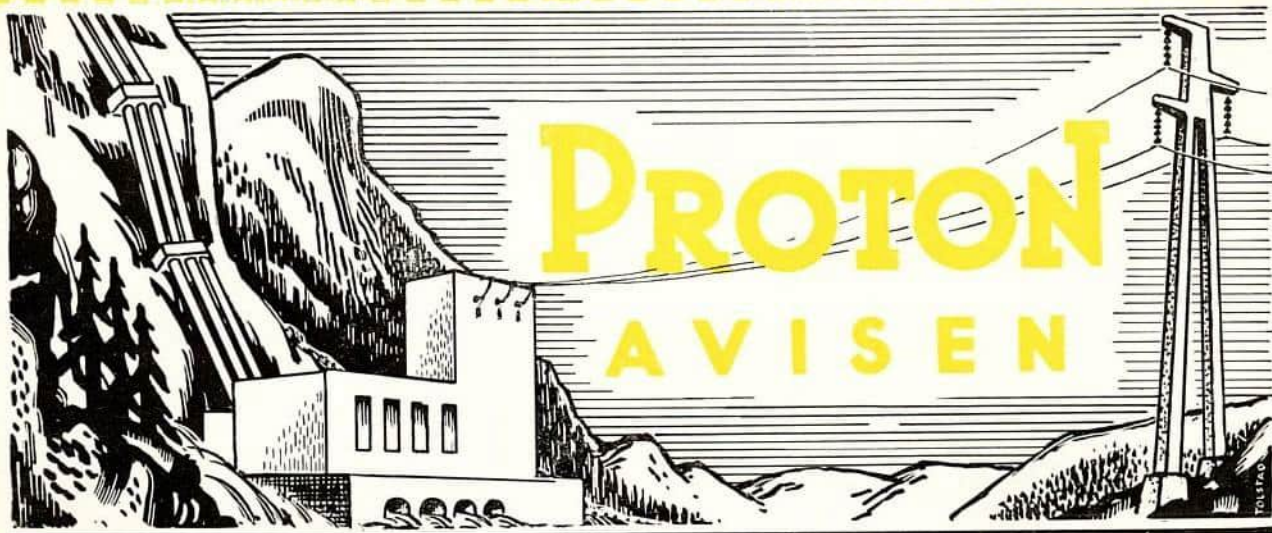

Mr. 1
April 1954
7. årg.

Litt av hvert

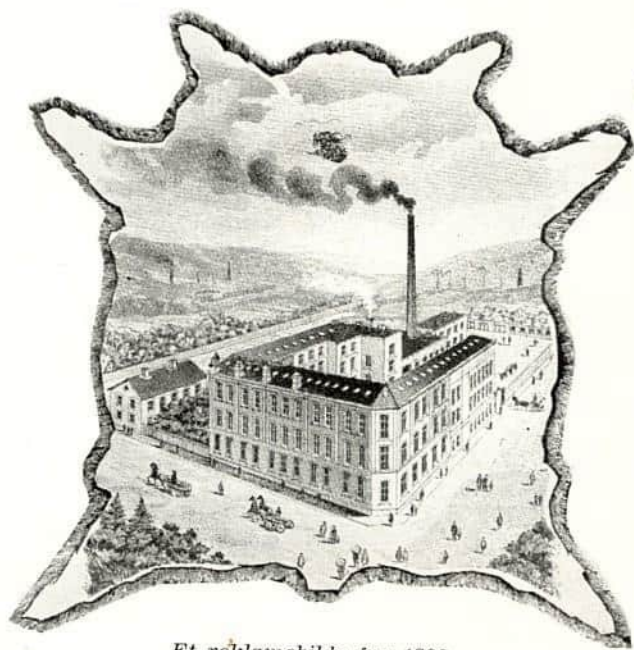
om

Amtm. Meinichsgt. 15.

Vi hadde for en del år siden en artikkel her i avisen om de lokale forhold i vår eiendom Amtm. Meinichs gate 15, hvor vårt hovedlager holder til. Som leieboer kom vi dit opp i 1938 og fikk i årene fremover større og større lagerplass inntil vi i november 1950 kjøpte hele eiendommen som er på 5092 m².

Familien Hildisch kom til Amtm. Meinichs gate 15 i 1869 og de 2 brødre drev her garverivirksomhet under navn av Carl og Julius Hildisch & Co. Carl Hildisch døde imidlertid i 1888 og etterlot seg hustru Wilhelmine og 5 barn, 3 gutter og 2 piker. Den ene opptok garverivirksomheten etter sin far og var meget driftig. Hans frue, født Bischoff, hadde mange penger og i 1897 gikk man i gang med stor byggevirksomhet i Meinichs gate, og resultatet ble alle de bygninger vi i dag ser der oppe — unnattat beboelseshusene. Karakteristisk er den 30 m høye fabrikkpipen som ble bygget i 1899. Den 23 mai 1898 ble firmaet *C. Hildisch's Læderfabrik, Christiania* registrert og nå begynte en stor virksomhet innen bransjen. Det var ikke småsummer som ble investert der oppe for branntaksten i 1899 var 446 580 kroner og i 1900 525 000 kroner med bygninger, maskiner og fast inventar. Og det var store penger den gang da kronen hadde en ganske annerledes verdi. Til motsetning kan vi nevne at den gamle garveribygningen som sto der før, hadde bare en branntakst på 15 000 kroner.

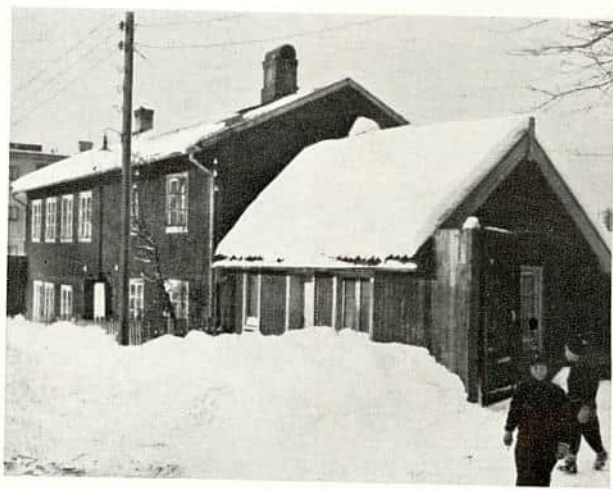
Fabrikkeier *Dietrich Hildisch* var ikke bare interessert i garverivirksomhet, han ble etter hvert også mer interessert i fettbransjen. Det kan nevnes at Hildisch i 1912 var med å starte De-No-Fa A/S, Fredrikstad. De forberedende arbeider ble utført av direktør Lorentz Norenberg og Dietrich Hildisch med bistand av selskapets tekniske direktør dr. ing. Carl Fred Holmboe. Hildisch var gjennom sin svoger, dir. A. Brønnings, kommet i forbindelse med det tyske firma Bremen-Besigheimer-Oelfabriken som disponerte en metode for herding av animalske og vegetabiliske oljer ved tilsetning av vannstoff. Hildisch var også for mange år tilbake en tid adm. direktør for De-No-Fa. Under siste verdenskrig kom Hildisch, som nå er død, med i det politiske liv — men dessverre på den gale siden.

Et reklamebilde fra 1899.

Beboelseshusene i Meinichs gate er meget gamle — ja så gamle at det er uråd å finne ut når de er bygget. Opprinnelig sto det her noen gamle stuer, bygget av tømmer. Disse er siden påbygget med planker i 2 etasjer og utvendig panelt. Det er de tidligere numre i Niels Huus' gate 12—14—16. Nr. 16 ligger øverst på hjørnet av Meinichs gate. Huset er ikke lite — det er 15 m langt og 8 m bredt med 2 etasjer og loft. I hver etasje er 6 rom og oppe på loftet er også et par rom. Mot gårdsplassen var det tidligere svalgang, men denne er senere innbygget. Nr. 12 og 14 var opprinnelig 2 gamle stuer som ble påbygget med 2. etasje og sammenføyet. En port på midten fører inn til en gårdsplasse og her inne finner vi en åpen svalgang med inngang til leilighetene. I alt finnes det 12 rom i denne bygning.

Det kan være interessant å ta et historisk tilbakeblikk på Amtm. Meinichs gate 15. Strøket der oppe

Til venstre ser vi tidl. Niels Huus' gate 12—14. Til høyre står en av de gamle stuer igjen, mens de to andre ble til nr. 12 og 14.

Tidl. Niels Huus' gate 16, nå tilhørende Amtm.
Meinichs gate 15.

tilhørte tidligere Akers herred, men i midten av forrige århundre hadde Christiania sterkt behov for byutvidelse og så seg om etter dertil egnede distrikter. »Aftenbladet» skriver i 1866 bl. a. om utvidelsen:

»Sandagerjordet — hvor der er anbragt retvinklede kvartaler med tilstrekkelige gader.»

Dette skulle tyde på at strøket der oppe forholdsvis tidlig ble regulert av myndighetene i Aker. I 1877 ble Sandagerjordet innlemmet i Christiania og vi finner at dette strøk da hadde 750 innbyggere. Amtm. Meinichs gate hadde i 1867 følgende betegnelse:

»Kvartal E, L.nr. eller parsell nr. 93, Matr.nr. 75« og er utgått fra eiendommen store O. Denne eiendom har også sin historie og her er den:

Gården O.

Gårdsnavnet er en gammel sideform av Å 5: å. Gården nevnes allerede på 1200-tallet. I et brev av 24 mars 1219 makeskifter den senere kansler baronen herr Audun Hugeliksønn Hestakorn 1 markebol i Østre O til Oslo Bispestol. Ifølge Biskop Eysteins Jordebok eide Bispestolen 2 hæfselder smør i Østre O. (Hæfselder, egentlig et halvt såld og opprinnelig et mål for korn — $\frac{1}{4}$ skippund). Samtidig sees Nonneseter Kloster å eie 4 markebol.

Også Hovedø Kloster eide gods i O i middelalderen. I Akershusregisteret omtales et skjøte av 1317 på 2 markebol i gården. I jordeboken fra 1550-årene oppgis O som Hovedø Klosters Gods for 1 skpd smults vedkommende. O var delt i Store O og Lille O (vi har kjente navn i dag som Storo og Lilloe).

Store O som interesserer oss her, eides i 1647 av herr Hans Bertelssønn Mule, sogneprest til Eidsberg. Etter hans død 1667 tilfalt $\frac{1}{2}$ skpd. i gården dattersønnen Hans Pederssønn Mule (sønn av sogneprest til Kråkstad herr Peder Svenssønn og Martha Hansdatter Mule), og $\frac{1}{2}$ skpd. svigersønnen og ettermannen herr Christopher Jenssønn Nannestad, gift med Anne Hansdatter Mule. Hans Mule pantsatte sin halvdel 13 januar 1681 til Nannestad. Fra denne gikk gården ca. 1683 over til viselagmann over Opplandene assistentråd Morten Bontzen. Neste eier, Henrik Lachmann, kjøpte gården ved auksjonsskjøte av 22 august 1712. På skifte etter ham 22 desember 1717 tilfalt gården svigersønnen, tolder i Drammen, Amund Solberg, som dog igjen ved skjøte av 25 april 1718 overdro den til svigermoren Dorothea Andersdatter Lachmann. Etter hennes død 1740 ble gården kjøpt av Anders Pederssønn Lohre fra Ringerike ved auksjonsskjøte av 5 ds. s. å. Han over-

dro den til sin sønn Peder Anderssønn ved skjøte av 2 april 1761 (halvdelen og resten 22 mars 1765). Denne solgte halvparten av gården til Jochum Jochumssønn Woxen (14 lpd.) ved skjøte av 16 mai 1781. Ved skjøte av 27 juni 1795 solgte han parten til Nils Mortenssønn, som 14 august 1799 skjøtet til Ole Nubssønn. Ved skjøte av 26 oktober 1804 overdro han den til Paul Clausen, og fra ham gikk den til Lars Clausen ved skjøte av 23 juli 1811. Den andre halvparten ble ervervet av Amund Huus ved auksjonsskjøte av 13 september 1796. Og ved skjøte av 7 september 1811 ervervet Amund Huus også den halvdel Lars Clausen eide.

Gården ble deretter på nytt ervervet av den ovenfor nevnte Paul Clausen ved auksjonsskjøte av 6 desember 1819. Ved skylddelingsforretning av 27 mai 1842 ble gården delt i 2 bruk.

Bruk nr. 1 ble hjemlet Peder Hansen 30 juli 1842, gikk over til sønnen Hans Hansen 5 juni 1852, til overrettsprokurator Gaarder 8 november 1852, videre til cand. med. T. Lange 5 april 1854, skredder P. J. Lieungh 13 mai 1871, kledehandler L. Wilgaard ved auksjonsskjøte 28 februar 1877. Endelig ble eiendommen 27 januar 1897 tilskjøtet skipsfører Ditlef Iversen, hvis enke fru Ida Storo overtok ifølge skifteskjøte 15 mai 1929.

Br. nr. 2 — den største del av Store O — ble ved auksjonsskjøte av 13 august 1862 ervervet av overgraver Mads Nielsen, hvis enke fru Marie Nielsen ved skjøte av 3 oktober 1889 solgte til gårdbruker Andreas Morell.

Imidlertid er Amtm. Meinichs gate 15 i tidens løp blitt til av flere forskjellige parseller og eiendommer. Gjennom gamle skjøter og papirer har vi registrert disse opptegnelser og selv om det ikke interesserer alle, så tror vi sikkert vårt personale i Meinichs gate kan ha interesse av å vite hvordan den nåværende eiendom er blitt til:

Våre notater er følgende:

Fredrik Glads gate nr. 9.

Stedet sees å være skylddelt i 1859. I 1864 var eier pipefabrikant Carl Henrichsen som i 1877 solgte til garverne C. & J. Hildisch. I 1884 overdro Julius sin halvpart til broren Carl.

Fredrik Glads gate nr. 11.

Ved skylddeling i 1859 ble Erik Eriksen eier, deretter overrettssakfører Nandrup som solgte til garvermester C. Hildisch i 1878.

Fredrik Glads gate nr. 13.

Ved skylddeling i 1859 eies den av Johannes Jonassen som i 1862 solgte til kontorist A. Mørck. I 1863 gikk eiendommen over til pipefabrikant Carl Henrichsen som solgte til C. Hildisch i 1880.

Ovennevnte 3 eiendommer til Fredrik Glads gate gikk i året 1891 over til å hete Amtm. Meinichs gate 15.

Brettevilles gate 12.

Første eier sees å være H. Halvorsen. Ved skjøte av 5 oktober 1860 blir Martin og Lars Olsen eiere og i 1868 selger Martin sin halvpart til Lars Olsen. I 1895 ble eiendommen kjøpt av Dietrich Hildisch og i 1900 solgt til A/S Hildisch's Læderfabriker.

Niels Huus gate 12.

Ved skylddeling i 1859 var Carl Haagensen og Herman Andersen eiere, i 1864 Jacob Hansen, i 1877 enken Berthe Marn Johnsdatter, i 1877 Carl og Julius Hildisch, i 1895 murer Carl Jensen og 1902 A/S C. Hildisch's Læderfabrikker. Nr. 12 er sammenbygget med nr. 14.

Gjennom porten her kommer all innkjøring av varer til Proton.

Niels Huus gate 14.

Her var det skylddeling i 1868, i 1870 er Abraham Wiger eier, i 1884 kjøpmann H. Hammerstad, i 1887 ølkjører Anthon Bernhardt Christophersen og i 1902 A/S C. Hildisch's Læderfabrikker.

Niels Huus gate 16.

Ved skylddeling i 1859 ble Lars Christiansen og Lars Larsen eiere, i 1860 ble huset kjøpt av enkefru Marie Bech som i 1897 solgte til kjørekar Hans Olsen og i 1902 går det over til A/S C. Hildisch's Læderfabrikker.

Brettevilles gate 12 og Niels Huus gate 12—14—16 ble i 1907 tillagt Amtm. Meinichs gate 15.

Amtm. Meinichs gate 15.

Ut mot denne gate ser det ut til at det i gamle dager var 3 tomter.

Tomt nr. 2 (kvartal E på Sandagerjordet).

Skylddelt i 1859. I 1867 er kvegroehter Johan Eilertsen eier. I 1878 ble tomten solgt av landmann Nandrup og etter auksjon i 1880 ble C. Hildisch eier.

Tomt nr. 4.

I 1869 ble der av landmann Jac. Nandrup solgt et våningshus og 2 skur til C. Hildisch.

Tomt nr. 6.

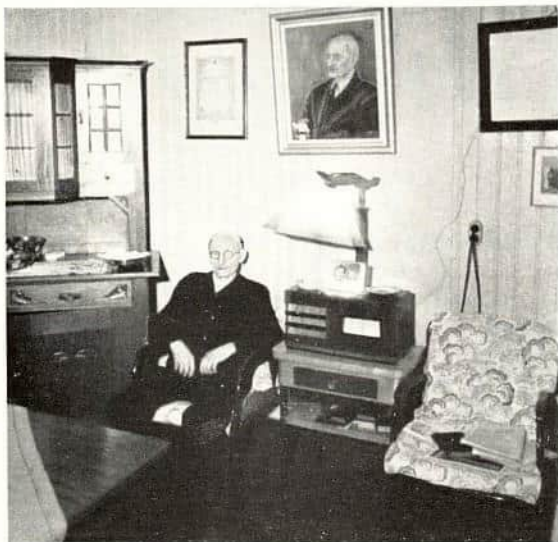
Her er skylddeling i 1859, i 1862 er Hans Amundsen eier og i 1869 C. Hildisch. Ved utskiftebevilling i 1888 går alle tomtene over til enkefru Wilhelmine Hildisch.

I 1900 solgte Dietrich Hildisch alle eiendommer tilhørende Amtm. Meinichs gate 15 til A/S Hildisch's Læderfabrikker for 66 800 kroner.

Imidlertid har vi boende en kar i Amtm. Meinichs gate 15 som gjennom et langt liv har hatt sitt arbeid og virke der oppe. Det er den 87 årige formann *Ole Olsen* som bor i 2. etasje i et av beboelseshusene (den tidligere Niels Huus gate 14). Vi avla en aften et besøk hos Olsen og ventet å finne en gammel skjelvende olding, som trolig ikke kunne gi oss så mange opplysninger. Stor var vår forbauselse da

Hjørnet av Amtm. Meinichs gate og Fredrik Glads gate.

Formann Ole Olsen har radio og kosekrok og gleder seg nå som før over tilværelsen.

vi møtte en tindrende åndsfrisk kar som satte overmåte stor pris på vårt besøk og med hvem vi hadde en koselig prat i et par hyggelige timer — og vel å merke uten at vi en eneste gang behøvde å heve stemmen for å snakke høyt. Samtidig hilste vi på Olsens frue, Anna Olsen som er 81 år og også ualminnelig kjekk for sin alder — ja, vi kunne gjerne gjettet på 60 år.

— Vi har hørt at De skal være gammel her på stedet, Olsen?

— Jo-o, det får 'n si. Jeg begynte å arbeide her 2 april i 1891 og den gang var det ikke noen murbygninger her. Det var en lav 2. etasjes trebygning som var garveri, da. Nærmere århundreskiftet ble det stor byggevirksomhet her og i 1898 ble A/S Hildisch's Løderfabrikker startet.

— Arbeidet De i alle år med å garve lær?

— Nei, det har jeg ikke gjort. De første 15 årene hadde jeg transporten av firmaets varer og var samtidig også kusk for herskapet. Det var lang dag den gang. Arbeidstiden var fra kl. 6 morgen til kl. 6 aften, ja, selv var jeg aldri ferdig før ved 8-tiden for hestene måtte jo ha sitt stell. Og siden begynte jeg da i fabriken og ble der formann eller avdelingssjef som Hildisch ville jeg skulle hete. Det var en livlig virksomhet, ja det kunne vel på det meste være ansatt en 60—70 mann der. I førstningen brukte vi mye tyske mestere, for det var stadig noe nytt på området. Mange av disse mesterne var jo noen snålinger og det var jo ikke bare dyktige karer som kom hit opp, heller. Siden greide vi oss godt med egen hjelp.

— Var det mange avdelinger i fabriken?

— Å ja, det ble laget mye lær hos oss. Det ble arbeidet på følgende steder: fargeriet, kalkverkstedet, innbløtningsrommet, valserommet, utsetningsrommet, tørresalen, utvaskningsrommet, tilrikten, ildtørre-rommet, barkeloftet, ekstraksjonsrommet, splitterrommet, garveriet, innbløtningsrommet, ulltørre-rommet og dessuten hadde vi folk til å passe kjelehuset og maskinhuset.

— Var det interessant arbeid?

— Ja, det skal være sikkert. Å lage lær av huder er jo et av de aller eldste håndverk som finnes. Det kom store partier dyrehuder til oss. Noe måtte vi lagre og da måtte de salttes. Siden ble hudene bløtt opp i vann og behandlet med forskjellige kjemikalier (kalk etc.). Hår og overhud ble skåret av og avfallet solgt til limfabrikasjon. Deretter ble hudene beiset. De rensede huder ble nedlagt i kummer med garvebark og vann, og

denne prosessen kunne gjerne vare i 6 måneder. Lær garvet på denne måte ble til maskinremmer, såle-, sele-, chagrín- og russlær. Ved kromgarving ble hudene behandlet med kromsalter og ble til boxcalf og chevreau. Lærfargen i rå tilstand var grågrønn. Ved hvitt- og alunggarving foregikk behandlingen med kalialun og koksalt. Ved tilberedelse av hanskesskinn ble brukt glase-garving, det var en slags hvitt-garving og det ble tilsatt eggehvite og mel. Ved olje- eller sems-garving ble hudene smurt med tran og tørket og fettene som ble til overs ble vasket av med lut. Semsket skinn var smidig og bløtt og kunne vaskes. Ja — badene vi brukte var viktige og vi brukte mange blandinger. De var selvfølgelig fabrikkhemmeligheter og oppskriftene hadde jeg forresten i hodet.

— Har det hele tiden vært garverivirksomhet, her oppe?

— Å, nei. I midten av 30-årene opphørte lærfabrikasjonen. Han Hildisch var etter hvert blitt mere interessert i fett og opptok av den grunn margarinfabrikasjon her oppe. Vi fikk De-Na-Ma A/S og under krigen Kjøkkenforsyningen A/S. Ja, vi har også hatt stor iskremfabrikasjon her, det var Premier is og det var ikke små mengder som gikk ut herfra.

— Hvor lenge har De i alt holdt til her i Meinichs gate?

— I 63 år og derav har jeg i 56 år vært i Hildisch's tjeneste.

Vi ser oss om i den hyggelige stuen til ekteparet Olsen og finner på veggen 2 diplomer. Det ene for 25 års tjeneste og det annet for 50 års tjeneste og vi forstår av disse og den samtale vi har hatt at Olsen er en praktkar av det sjeldne gamle slaget. Han har vært en rettlinjert kar, glad i arbeidet og bedriften og en trofast sliter for sin arbeidsgiver gjennom alle disse år. Formann Olsen har flere kjekke barn og mange barnebarn og tradisjonen tro finner vi også slekten representert i arbeide den dag i dag i Meinichs gate 15. Således er Olsens barnebarn fru Inger Lunda, f. Olsen og frk. Grete Delnes ansatt på vårt lagerkontor der oppe.

g.

Dryss.

Hva hjelper det å galoppere hvis det går i feil retning.

(Nansen.)

*

En ting er menn og kvinner i hvert fall enig om: de stoler ikke på kvinner.

*

Hvis de som snakker ondt om meg, visste hva jeg tenker om dem, ville de si meget mer.

(Sacha Guitry.)

Min hjerteligste takk

til alle som har sendt meg gode ønsker, vennlige hilser og vakre blomster.

Hilsen

Sofie Dieseth

Gjør kontorarbeidet sunnere!

Fra »Liv og Helse«.

Kontorarbeidet sammenlignet med andre yrker.

Å dømme etter de statistikker som trygdekassene har utarbeidet, er sykdom forholdsvis sjelden blant kontorfolk sammenlignet med f. eks. industriarbeidere. Kontorarbeidere er forskånet for farlige støvarter, giftstoffer, arbeidsulykker og annet som kan forekomme ved industrielt arbeid. Men med kontorarbeidet følger likevel ofte mange uheldige forhold og fare for helsen. De er kanskje nokså umerkelige til daglig, men i det lange løp gjør de bønnhørlig sin skade. Sett i forhold til husarbeid f. eks. er kontorarbeid mye mer sunnhetsskadelig.

Nedsatt arbeidskraft og arbeidslyst

er dessverre et nokså alminnelig fenomen blant kontorarbeidere. Særlig vil mange i den siste del av kontortiden være i dårlig form både legemlig og sjelelig.

Det er verd å legge merke til at nervøsitet, hodepine, lettere overanstrengelse og lignende sykdomstegn som ikke kommer med i trygdekassenes statistikk, er forholdsvis meget vanlige blant kontorarbeidere.

Arbeidsgivere kan gjøre mye for å skape et godt grunnlag for kontorfunksjonærenes helseforhold. Funksjonærene må også gjøre sitt. Et samarbeid på dette område mellom de to partene vil i høyeste grad være i begges interesse. Arbeidsgiveren får bedre arbeid, mer tilfredse funksjonærer, og tonen på kontoret blir preget av godt humør og kollegialt forhold. Funksjonærene får fordelene ved en god helbred, vil føle seg mer vel, bli bedre opplagt, og i det hele få mer ut av livet enn de ellers gjør. I det følgende vil vi se på hva begge parter kan gjøre — først litt om kontorfunksjonæren selv.

De alminnelige helsereglene

må først og fremst følges. De er like nødvendige enten en arbeider på kontor, i butikk, ute eller inne, med åndsarbeid eller kroppsarbeid.

Søvn.

Tilstrekkelig søvn er et hovedvilkår for at en skal føle seg opplagt til å ta fatt på dagens arbeid. Det er også grunnlaget for et sunt levevis. Får en ikke nok søvn, nytter det lite hva en ellers gjør for helsen.

Ernæring.

Riktig ernæring er ved siden av søvnen det viktigste helsebudet. En dårlig kost vil i det lange løp svekke helsen og motstandskraften, like sikkert som et godt og lødig kosthold vil styrke og verne oss mot sykdomsangrep.

Daglig frisk luft og mosjon.

For dem som ikke har alt for lang vei til kontoret, bør det være en selvfølge at de spaserer til og fra. Men de bør også drive rasjonell gymnastikk i 5—10 minutter hver dag, eller delta i gymnastikk- eller turnpartier en til to ganger i uken. Dessuten må iallfall en del av søndagen brukes til turer og utflukter som passer til årstiden.

Renslighet.

I det daglige liv er såpe og vann det beste desinfeksjonsmiddel. Det må være en selvfølge å vaske hendene foran måltidene og etter at en har vært på w.c. Regelmessig badning eller kroppsvask — en gang om uken er minstekravet — er også av stor betydning.

Hensiktsmessig klesdrakt.

Kvinner har ofte for lite klær på seg. Tynne bluser, bare armer, tynne strømper og luftig undertøy. Følgen blir forkjølelse, bronkitt, revmatisme og andre plager. Menn derimot har gjerne alt for mye på seg særlig om sommeren. Mennenes klesdrakt er nå en gang mindre hensiktsmessig, og de bør derfor kunne kaste jakke og vest, uten å bli møtt med protester fra sine kvinnelige kolleger. Men det forutsetter også en gjennomført renslighet og omhyggelig kroppspleie.

Tobakk, kaffe og alkohol

er alle sterke gifter, som i det lange løp skader organismen og nedsetter velværet og arbeidsevnen, dersom de ikke nytes med måte.

Er en blitt syk,

skal en ikke vente for lenge med å gå til sengs. Da vil en snarere bli frisk og samtidig unngå å smitte arbeidskamerater. Det gjelder særlig de vanligste av alle sykdommer: forkjølelse og influensa. Disse plagene blir så utbredt, ikke minst blant kontorfolk, nettopp fordi mange går omkring og sprer smitte. Slike oppegående syke, som skryter av at de har feber og er så og så angrepne, burde ikke tåles på kontor.

Frisk luft i kontorene.

I mange kontorer er luften dårlig som følge av utilstrekkelig luftfornyelse. De som oppholder seg der, merker det ikke alltid direkte, men følgene er hyppig tretthet, uopplagthet og hodepine. Det er derfor viktig å være særskilt oppmerksom på denne siden av kontorhygien. Først og fremst må rommene være godt utluftet når arbeidsdagen tar til. Men dernest vil det i de aller fleste kontorer være nødvendig å lufte godt ut også i løpet av arbeidstiden.

I de aller fleste kontorer — unntatt de få hvor det er moderne, virkelig effektivt ventilasjonsanlegg — bør en lufte minst én gang pr. dag, omtrent midt i kontortiden. Luften bør da virkelig fornyes ved *tilstrekkelig* lufting. Vinduet — eller kanskje bedre vinduene — bør stå åpne iallfal i 5 minutter. Lufter en ved gjennomtrekk, vil et par minutter være nok. I dårlig ventilerte lokaler er det nødvendig å lufte desto oftere gjennom vinduene. Denne enkle og effektive ventilasjonsmåten er det høve til enda i de mest gammeldagse lokaler.

Dersom det er nødvendig for å unngå skadelig trekk, bør funksjonærene forlate arbeidsplassen så lenge det luftes, og kanskje gå ut av rommet. Den arbeidstid som tapes ved det, kan en trygt regne med blir erstattet av økt arbeidsevne etterpå. Når været er varmt, faller det naturlig å lufte lenger om gangen, og kanskje sitte med åpne vinduer hele dagen.

Hvad annet kan gjøres for bedre luft?

»Overbefolkede« kontorer må en så vidt mulig unngå. Antall personer må stå i rimelig forhold til rommets størrelse og ventilasjonsmuligheter.

Yttertøyet bør ikke henge i arbeidsrommet, men i en egen garderobe. Særlig når tøyet er vått, gjør det sitt til at luften fort blir »tung« og dårlig.

Det sier seg selv at tobakksrøyking gjør sitt til å forpuste luften og avgjort er av det onde på kontorene. Helst bør vi overhodet ikke røyke i arbeidstiden. Ialffall må enhver avstå fra det dersom han deler rom med andre som lar forstå at de sjeneres av røyken.

Høy temperatur — dårlig luft.

En god, praktisk regel, som en stort sett kan rette seg etter, er at luften begynner å bli dårlig når temperaturen stiger. Alle kontorer bør derfor ha et termometer, helst så stort at det også kan ses på litt avstand, som f. eks. skoletermometerne. Temperaturen skal være omkring 18° C, helst ikke under 16° og ikke over 19°. Blir den høyere kan en trygt gå ut fra at luften er »dårlig«.

Oftre er de som sitter nærmest vinduet, utsatt for trekk ved den kalde luftstrømmen som kommer inn i ventilen over radiatoren. Ved hjelp av en skjerm kan en unngå denne trekken.

Hold kontoret reint!

Det er et bud som absolutt må følges. Det må være en selvfølge at gulvet blir vasket hver dag. Møblene flyttes frem, så en får med alt støv som har samlet seg i kroker under pultene. Minst én gang om året bør også vegger og tak vaskes.

Den daglige støvtørring, som helst bør foregå før arbeidsdagen tar til, skal være omhyggelig og helt regelmessig.

God og riktig belysning

er viktig for alle, og særlig for dem som hele arbeidsdagen er sysselsatt med maskinskriving, bokføring og annet som tar på øynene. Uriktig eller

mangelfull belysning vil lett blir årsak til hodepine, tretthet og dessuten sviing i øynene og øyenkatarr.

Så vel ved dagslys som ved kunstig belysning krever øynene både *nok* lys og *riktig* lys. Vanlig kontorarbeid krever minst 60 lysgrader (lux) på arbeidsplassen, men helst 75 å 100.

Lyset må også falle riktig. En må ikke bli blendet, og en må ikke skygge seg selv under arbeidet.

Lyset må ikke skinne rett i øynene på oss fra klare pærer under åpne glasskjermer. Høyt monterte, hensiktsmessige armaturer bør brukes, eller så dype reflektorer at lampen ikke kan ses.

Heller ikke må det »skinne i papiret« ved speilrefleks fra lampen. Det er svært sjenerende og trettende for øynene. Blankt papir er i så måte verst, og det vil derfor være en fordel å bruke det minst mulig.

Støvlag på armaturen stjeler mye lys, og bl. a. også av den grunn er det viktig at armaturen holdes ren. Tak og vegger bør også være rene og lysmalte for å virke godt med i lyssystemet.

Kanskje er det briller som trengs.

Dersom en selv ved god belysning plages av hodepine og tretthet i øynene, kan det undertiden skyldes at en er nærsynt, overlangsynt eller lider av en eller annen øyensykdom. Da bør en snarest la seg undersøke av øyenlege, og ofte vil et par briller fri en fra plagene.

Riktig arbeidsstilling

er særlig viktig for kontorfolk som sitter stille det meste av arbeidstiden. Mange sitter helt galt: alt for sterkt fremoverbøyd, stillingen er skeiv og hele kroppen slapp og sammensunken. Det vil for det første disponere for dårlig holdning, en krum og skeiv rygg. For det annet vil lunger og fordøyelsesorganer hemmes i sin funksjon, som følge av det press som bryst og mave utsettes for.

Det må riktignok vedgås at en uheldig arbeidsstilling ofte er følge av at kontorstolen eller eventuelt krakken er vond og uhensiktsmessig. Selvsagt er det første vilkåret for at en skal ha en riktig arbeidsstilling, at en har en god stol å sitte på.

Skrivemaskinen bør stå så vidt lavt — eller en selv bør sitte tilsvarende høyt — at anslaget på tastaturet skjer nedover, eller iallfall helt vannrett.

En passende høyde på kontorpulten er 77 cm og på skrivemaskinbordet 69 cm.

Manuskriptet og stenografiblokken bør plasseres bekvemt ved skrivemaskinen, f. eks. på et stativ, så det kommer i passende høyde. Penn eller blyant må ikke holdes krampaktig, men utvunget og naturlig.

Respekt for lunsjpausen.

Det har mye å si for arbeidskraften og trivselen at en får rimelig tid til å spise og hvile i pausen. Er arbeidstiden fra 9—3, bør pausen være minst 20 minutter. Holder en på fra 9—4 eller kanskje lenger, bør en halv time være minimum. Det må selvsagt være rom for rimelig tillemping, alt etter arbeidets art og forholdene ellers.

Gjør arbeidet så rasjonelt som mulig.

Det gir arbeidsglede og tilfredshet å få arbeidet fort og godt unna og føle at enhver gjør nytte for seg. Derfor bør vi alltid prøve å finne en så praktisk og grei arbeidsmåte som mulig. Det er like viktig enten vi skal utføre vanlig rutinearbeid eller mer spesielt arbeid. En viss kritisk kontroll med eget arbeid vil sikkert føre til at noen hver kan gjøre forandringer og oppnå lettelser i arbeidsordningen. Vi får gjort like mye og kanskje mer enn før uten å bli trette og slitne.

Irritasjon og forstyrrelser

har den dobbelte virkning at både arbeidsevnen og humøret nedsettes. Derfor bør enhver ta rimelig hensyn til arbeidskamerater og ikke forstyrre dem med unødig snakk eller avbrytelser på annen måte. Ikke bare menneskene, men også maskinen bør sjekkes minst mulig. Kontormaskiner som medfører støy, bør helst plasseres isolert, slik at bare den som bruker maskinen, hører den.

Vær på vakt mot overanstrengelse.

Andsarbeidere blir oftere overanstrengt enn kroppsarbeidere. En vil nemlig tydelig føle at en blir legemlig trett. Men den sjelelige tretthet kommer mer umerkelig og gradvis. Den kan dessuten skjule seg bak symptomer som søvnløshet, nervøsitet og økt irritabilitet, som en kanskje prøver å forklare på annen måte.

Det er også den store forskjell at ved kroppslig overanstrengelse vil en som oftest komme seg igjen etter en forholdsvis kort hvile og rekreasjon. Men ved åndelig overanstrengelse tar det ofte mange ganger så lang tid.

Årsakene til overanstrengelse

hos kontorfolk kan være mange, bl. a. utilstrekkelig søvn, for lite mosjon og frisk luft eller uheldige arbeidsvilkår: dårlig luft, uhensiktsmessig belysning, uriktig arbeidsstilling, unødig støy, mas og forstyrrelser, gjerne sammen med bekymringer og ergrelser.

Men ofte er overanstrengelsen følgen av for stort arbeidspress uten nok hvile og fornyelse av kreftene. Verst er det når en i lengere tid tar på seg overtids- og nattarbeid. Det kan gå for en tid, men i lengden straffer det seg, og ikke sjelden ender det med et sammenbrudd.

En må hindre overanstrengelse,

for det første ved rimelig begrensning av arbeidstiden. En skal — så vidt mulig — ha sine regelmessige hvile- og spisepauser. Dessuten må *fritiden* brukes fornuftig. Det gjelder både den daglige fritiden, søndagene og feriene.

Lokale overanstrengelser

vil også lett ramme kontorarbeideren. Det vil si at en enkelt muskel, nerve eller sene blir overanstrengt på grunn av for sterk arbeidsbelastning. De vanligste eksempler er såkalt skrivekrampe ved maskin-

skrivning og stenografering, og nervebetennelse hos telegrafistinner. Slike lokale overanstrengelser kan føre til langvarig sykelighet og er svært vanskelig å helbrede. Det skyldes at ved disse tilsynelatende helt lokale lidelsene er det ofte generelle forhold som disponeres. Det er gjerne den »nervøse« menesketypen som rammes.

Derfor er disse lokale overanstrengelsene svært vanskelige å forebygge: en kan jo ikke — uten etter en viss prøvetid — vite hvilke personer som er disponerte. Det en derfor bør gjøre, er å sørge for at arbeidsvilkårene blir så vidt gode at sykdommen ikke får høve til å utløses, selv hos dem som har anlegg for å få lokale overanstrengelser. Viktig er at arbeidstiden blir regulert, og at en så vidt mulig unngår overtidsarbeid. En må videre ha riktig arbeidsstilling, godt lys og luftige lokaler med passende temperatur. Dessuten spiller det en stor rolle at en innretter seg praktisk i arbeidet, slik at slitasje og unødig anstrengelse unngås i størst mulig grad.

Sykdom koster penger og fører med seg savn og lidelser. Vi bør også huske det at det ikke bare gjelder å leve *lenger*. Vi skal også helst være sunne, friske og virkelystne i den tiden vi lever, for å få det beste ut av livet.

Mandag bør være den beste arbeidsdagen,

den kommer jo like etter hviledagen. Men alle undersøkelser har vist at mandag er den dårligste i hele uken. Så grovt blir altså søndagen misbrukt, og for den saks skyld også lørdagen, at helgen blir det motsatte av hvile og rekreasjon.

Dra ut om søndagene.

Turer og friluftsliv gir avveksling fra det daglige arbeid og styrker både kroppen og sinnet. Men forutsetningen må være at en ikke tar det hardt, og dessuten må en innrette seg slik at en er helt utsovet mandag morgen.

La ikke ferien følges av ekstra arbeidspress.

Under fravær på ferie bør den enkelte funksjonærs arbeid holdes å jour, enten av kolleger eller om nødvendig ved vikarhjelp. De gode virkninger av ferien blir lett ødelagt dersom en, når en kommer tilbake, må ta fatt på en masse arbeid som har hopet seg opp mens en var borte.

Arbeidsro og flid — men ikke mas —

skal prege kontoret. Dette kan og bør hver enkelt gjøre sitt til ved å ta rimelige hensyn til sine arbeidskamerater, overordnede som underordnede. La oss eksempelvis nevne at en alltid skal gi et arbeidsoppdrag på en vennlig og hyggelig måte, og ikke la private ergrelser og bekymringer prege ens holdning til arbeidsfellene.

En *sunn åndelig atmosfære*, som hjelpsomhet og gjensidig velvilje alltid vil skape, er like viktig for trivsel og godt arbeid som luft, riktig arbeidsstilling og alt det andre som skal gjøre kontorarbeidet sunnere.

Et besøk på Capri.

Frk. Ingrid Gotteberg (i gruppe 24) er en meget energisk dame og hennes store hobby er reiser. Hun var i fjor med på en av Bennetts Italia-reiser og denne reise har hun beskrevet meget grundig med i alt 125 maskinskrevne sider. Vi gjengir nedenfor en beskrivelse av besøket på Capri.

Første dag på Capri fikk vi sove helt til kl. 7,30. Vi samlet oss på Piazzaen, hvorfra vi reiste ned med funicularen til Marina Grande, hvor en stor motorbåt ventet på oss. Det var helt stille på vannet, så vi ventet å få en fin tur til »Den Blå Grotte« (Grotta Azurra).

Vi kom forbi Tiberius's bad og så ruinene på stranden. Like etter viste en av båtfolkene oss »San Michele«, høyt oppe.

Det tok ikke så mange minuttene før vi var ved grotten. Det lå fullt av robåter utenfor denne, parat til å ro oss inn. Jeg kom med den første båten inn i grotten. Åpningen var ganske liten, så vi måtte legge oss ned i bunnen på båten mens vi rodde gjennom den. Vannet var helt blått her inne, vi skyllet hendene våre i vannet for å se på fargen. Etter hvert kom det flere båter med »Bennett-folk« inn i grotten og vi vinket til hverandre. Etter å ha tatt runden to ganger i grotten rodde vi tilbake til motorbåten. Her ble vi overfalt av souvenirselgere. En mann kom roende bort til oss med noen flotte, røde sjøstjerner. Disse hadde han fisket opp inne i den blå grotten, fortalte han, og de brakte lykke til den som hadde vært inne i grotten og som kjøpte dem. Han hadde også noen morsomme koraller.

Da alle var kommet vel ombord igjen i motorbåten bega vi oss på tilbakerei. Plutselig ble den ene båtmannen irrig i fortelle oss hva vi så underveis. Flere steder hadde sjøen dannet morsomme huler og bilder i fjellet og båtmannen sa navnene i denne rekkefølge: »Øret« — »Hjertet« — »Dødningshodet« — »Eselørene«. — »Dette sier han ikke gratis«, sa vår reisefører. Det gjorde han heller ikke og like før vi nærmet oss Marina Grande samlet han inn drinks.

*

Nå fikk vi resten av formiddagen til egen disposisjon. Jeg tror alle først avla besøk i souvenirsforretningene på Marina Grande. Jeg lot meg blende av et perlekjede som strålte i alle regnbuens farger og betalte øyeblikkelig de forlangte 1000 lire uten å prute. På Capri kunne jeg fått samme kjede 200—300 lire billigere og i Venezia for den halve pris. Etter innkjøp av en del souvenirs tok jeg funicularen opp til Piazzaen.

Fra Funiculare-Terrassen kom vi inn på La Piazza Umberto I, som er de besøkenes »rendez-vous«, alle nasjonaliteter, foruten de lokale beboere. Morsommere plass enn denne finnes vel neppe på kloden. Den er ganske liten og omgitt av bygninger på alle kanter. Men for et liv det var her! På den lille plassen som bussene til Anacapri og drosjene hadde til rådighet var det en biltrafikk uten like. Hestedrosjene var morsomme. De små italienske hestene var pyntet med både fjær og blomster og de 2-hjulte vognene likeså. Mange av disse hadde også solparasoller over baksetet. Den viktigste og morsomste bygningen var selvfølgelig Klokketårnet. Rådhuset lå også her. Så var det den store, brede morsomme trappen som førte opp til flere bygninger. Over alt var det fortausrestauranter.

Fra denne plassen begynner Capris morsomme hovedgate, hvilken vi kunne følge til vårt hotell. Den kunne nesten ikke ha vært smalere. På begge sider av hele veien, tett i tett, lå souvenirsforretningene. Jeg pløyde gjennom denne Storgaten et par ganger og gjorde en del innkjøp før jeg bega meg til hotellet til lunsj.

Det gjaldt om å få mest mulig ut av dagene på Capri. Etter lunsj skyndte jeg meg derfor opp til Piazzaen for

å finne veien til Arco Naturale. Kommet et par skritt fra Piazzaen står det plutselig en fotograf foran meg og knipser meg, derpå stakk han en seddel i hånden på meg. Jeg glemte at jeg hadde det travelt, snudde nedover »Storgaten« og fikk fotografen til å ta flere bilder av meg.

Midt på Piazzaen, på høyre side, tok det av en liten smal »veit« til Arco Naturale.

Arco Naturale er en naturlig hvelving i klippene som på grunn av et eiendommelig erosjonsfenomen henger mellom den blå himmel og sjøens blå vann. Like ovenfor Arco Naturale er det en terrasse med jernstakitt foran, hvorfra man kan beundre denne store hvelving. Dette var en opplevelse å se. Rett under hvelvingen er Middelhavet.

På hjemveien tok jeg inn på veien til høyre for Hotell Quisisana, ned til badestranden, Piccola Marina. Dette var en aldeles nydelig spaservei, bred var den også og gikk i bratte slyngninger ned mot vannet. Hele veien bevokset med kaktuser og tropiske planter, sikkert den vakreste veien på Capri. Ut mot Middelhavet var veien kantet med en mur. Jeg så nå tydelig de tre Faraglioni-klippene. På høyre siden av veien var det bratte fjellveggen, bevokset med kolossale kaktus. Lenger nederover kom jeg inn på bilveien med alle de krappe svingene. Det var nifst å gå her. Ved enden av veien lå alle restaurantene. Inne på den ene restauranten var det et lite, nydelig svømmebasseng med bord rundt om. Lengst ute en liten sandstrand hvor det lå en del fiskerbåter. Herfra utsikt til Faro (fyrtårn), helt ytterst på Pta Carena.

Det var lørdags aften og vi skulle på hagefest på Lanterna Verde. Da vi gikk til Piazzaen var hele gaten forandret. Alle varene utenfor butikkene var tatt inn og i stedet for var det morsomme fortausrestauranter hvor plassen tillot det. Det var morsomt å gå gjennom denne lille, trange »Storgaten« opplyst om kvelden, med musikk og liv alle steder.

På Piazzaen ventet det oss en åpen buss med plass til 15 personer, samt en stor drosje. Veien til Anacapri er nemlig temmelig smal, med masse krappe svinger. Det var et liv og røre uten like på Piazzaen, alle skulle til Anacapri og tilbringe aftenen på »Lanterna Verde«. Jeg fikk plass i bussen. På yttersiden hadde vi stupet rett ned i havet hele veien. Jo, det stemte som frk. I. Søylund hadde sagt til meg for avreisen, at mer »nifst« var enn den til San Michele hadde hun aldri reist på før.

Bussen kjørte like opp til hotell »San Michele«. Det er restauranten i parken til dette hotell som heter »Lanterna Verde«, den grønne lykt.

Da vi kom inn i parken ble vi forbauset ved det synet vi så, det var ikke til å tro. Alle de høye palmene og trærne var opplyst av kulørte lykter og lange lysende guirlandere av kulørte lyspærer. Høyt oppe i luften, over trærne, så vi hele aftenen at det svevet flaggermus. På scenen langt nede spilte et orkester munter musikk, alle i typiske Capri-drakter. Orkestret besto både av damer og herrer, damene i røde silkeskjorter med hvite forklær, hvite bluser med vide, korte ermer, røde silkeskaut. Jeg hadde aldri ventet at jeg skulle få se de »sinnfødte« i sine flotte nasjonaldrakter både spille og danse, som vi senere fikk se. En hovmester kom straks imot oss og anviste oss to langbord. Champagnen kom på bordet. Vi skålte med hinannen og kom i stemning.

Det var flere hundre mennesker samlet her, stuvende fullt alle steder.

Tiden gikk alt for fort, klokken 24,30 måtte vi samle oss for å reise hjem, nettopp da eselet kom inn på scenen.

Vi fikk en flott tur hjemover i måneskinn og så alle lysene, både de på Capri og de på den andre siden av Neapelbukten.

2nen dag på Capri, søndag, kunne vi ligge lenge, da fellesturen til Piccola Marina først skulle starte kl. 9,30.

Vi svingte inn på den samme veien som jeg gikk forrige dags ettermiddag, forbi Hotel Quisisana og klostret Certosa. Like bortenfor klosteret, også på venstre side av veien, viste vår reisefører oss Capris friluftskino, som var ganske stor, og straks forbi kinoen gjorde han oppmerksom på en sjelden flott orkestermusikk, gresshoppeorkester.

Vi kom på en sti ned til Bagno Internazionale på Torre Saracena, hvorfra vi så like bort til Faraglioni-klippene. Det var deilig strand her og stekende varmt, så vi fikk det råd at ingen måtte sole seg mer enn et kvarter. Det var vidunderlig å få et bad i det blå Middelhavet. Da vi hadde solet oss en stund på badestranden skulle de andre fortsette helt ned til restauranten på Piccola Marina og ta bussen derfra opp igjen.

Jeg ville heller se Augustusparken, da jeg jo tidligere hadde vært helt nede ved restaurantene og tok nå av ved kinoen, hvor jeg kom til en aldeles nydelig restaurant med flott terrasse, hvorfra utsikt til Middelhavet og Faraglioni-klippene. Mens jeg står her og studerer på veien kommer det ut fra restauranten to søte, yngre italienske fruer med en skokk døtre og en liten gutt. Jeg spurte disse om veien til Giardini d'Augusto. Den ene av fruene talte godt engelsk og svarte at de ville følge meg dit opp. Hele flokken fulgte nå med meg. Vi tok inn på en vakker sti på oversiden av veien, omgitt av palmer og kaktuser. Her var det en deilig, skyggefull park, alle steder lå det fullt av folk som var på søndagsutflukt i skyggen av trærne med sine matkurver. Italienerinnene fulgte meg opp til en høyde i parken og der så jeg terrassen med begge løvene.

Jeg hadde lyst til å fotografere mitt følge fra restauranten hvor jeg traff dem og de fulgte nå med meg nedover. Underveis fortalte den engelsktalende fru at hun hadde kjole- og bluseforretning i Sorrento. Da jeg fortalte henne at vi den følgende dag skulle busse gjennom Sorrento ba hun meg endelig komme og besøke seg. Vi kom nå til den flotte terrasserrestauranten, hvor jeg tok et morsomt bilde av italienerinnene og gutten med Certosa-klosteret og hotellet vårt i bakgrunnen.

*

Om ettermiddagen gikk turen til Anacapri med bussavgang kl. 15,30 fra Piazzaen. Vi busset nå opp den «nifse» veien til Anacapri og stanset på en stor plass. Fra plassen gikk det brede, flotte trappetrinn opp til en terrasse og her lå vår bluseforretning, en sjelden morsom bygning. Dette var Capris største og nyeste bluse- og skjorteforretning, kun en måned gammel.

Ja, her var det virkelig stort utvalg av alt vi kunne ha lyst på. Prisene var også høye, det gikk ikke an å prute her. Det var vakre, førsteklasses varer. Blusene var jo viktigst for oss, vi begynte å vrake og velge.

Da den tillatte halvtime i forretningen var omme bega vi oss på vei til San Michele og kom omsider til toppen av mine forventninger, Axel Munthe's »San Michele«, som forresten også lå på en topp med et stup på 300 meter rett ned i havet. Vi fikk en hyggelig svensk guide som fortalte at San Michele ikke ble bygget etter noen tegning, alt ble til etter Axel Munthe's egne innfall. Dr. Munthe visste ingen ting om arkitektur, like så lite hans medhjelpere. Heller ikke tok Munthe det så nøye med å rive ned det han hadde bygget for å få det slik han helst ville ha det.

Vi kom først inn i soverværelset. På skrivebordet så vi den hjerneskalen som Munthe forteller om i sin bok, nemlig at da de plantet cypressene fra Villa d'Este langs stien opp til kapellet, støtte de på en grav som inneholdt et menneskeskjelett med en gresk sølvmynt i munnen. Resten av skelettet lot de bli liggende igjen i graven, mens Munthe la skallen på sitt skrivebord.

Vi så den flotte afrikanske søylen og Medusahodet fra det 4de århundre f. Kr., som Munthe fant på bunnen av havet. Over alt hvor vi kom, i vinduene o.s.v., var det flotte, dreiede søyler. Munthe hadde også fått flere gaver, bl. a. et florentinsk glassmaleri som Eleonora Duse fikk i gave av byen Firenze og som hun forærtte Munthe til minne om sitt siste opphold på San Michele.

Vi kom nå ut til loggiane, hvorfra man har Capris vakreste utsikt. Vi så den flotte skulpturen »Den hvilende Hermes« (fra Herkulaneum) som Munthe hadde fått i gave fra Pompei. Foran denne et sjeldent vakert mosaikkbord.

Til slutt kom vi til den Ejente Sfinxen, som Munthe selv fant i ruinene til en av Nero's ukjente villae i Calibrien. Munthe hadde helt fra han kjøpte San Michele-tomten bestemt at han skulle ha denne sfinxen. Og Munthe fant sfinxen i det rette øyeblikket. Guiden sa vi kunne legge den ene hånden på sfinxen (jeg husker ikke om det var høyre eller venstre) og ønske oss tre gode ting, så ville de gå i oppfyllelse. Guiden la også hånden sin på sfinxen.

Guiden nevnte at Munthe ble 92 år. Han var en enestående mann, var med på alt og kom bestandig helskinnet fra alle farer. Axel Munthe's bok er visstnok oversatt til mellom 15—20 forskjellige språk.

Mange kongelige besøkte Munthe på San Michele, bl. a. keiser Wilhelm, som pekte på en kvinnelig »Torso« og forklarte for sitt følge at det de så var verdt en hedersplass i hans museum i Berlin, ifølge hans mening kunne »torso'en« være et ukjent mesterverk av selve Phidias. Til dette svarte Munthe at dette var det eneste fragment i hele San Michele som var dårlig kunst. Munthe hadde fått det i foræring av en velmenende pasient, som hadde kjøpt det i Napoli; det var »Canova« av værste slag, han skulle gjerne bli kvitt det. Nesten umiddelbart etter forlot det høye selskapet San Michele for å gå ombord på »Sleipner« og vende tilbake til Napoli.

Typisk souvenirbutikk på Capri.

Frk. Gotteberg på Funiculare-Terrassen.

»La Palma« på Capri.

Vi tok nå en titt på sypressene før vi gikk opp bakken til San Michele-kapellet, som hadde gitt sitt navn til Munthes hjem, og som Munthe brukte som bibliotek.

San Michele-kapellet har også fått navnet »La Polveriera« siden den gangen franskmennene brukte det som kruttmagasin. Det var den gang franskmennene hadde slept opp en kanon til San Michele-kapellet og skjøt en hel dag på Capri, som var besatt av engelskmennene.

Inne i kapellet sto det en stor fugl (skulptur) som dr. Axel Munthe selv har hentet fra Tut-Ankh-Amen's grav, i hvis utgravning han deltok. Dette er en horusfugl fra før-egyptisk tid, og er omkring 4000 år gammel. Guiden fortalte nå historien om da Munthe kjøpte hele Barbarossaberget for å skåne trekkfuglene fra å bli slaktet ned i mengdevis mens de mellomlandet på sin flukt til og fra Norden. For å kjøpe Barbarossaberget måtte Munthe selge sin vakreste greske vase og sin elskede »Madonna« av Desiderio di Settignano. Munthe var jo »alle dyrs beskytter«. Jeg har bemerket to vakre uttalelser i hans bok vedrørende fuglene: »Jag är säker på att Vår Herre älskar fåglar, annars skulle han inte givit dem samma par vingar som Han gav åt sina egna änglar,« og »Där det finns änglar finns det fåglar.«

Før vi gikk ba guiden oss ta en titt på den skogkledde åsen på venstre side, som var Barbarossaberget.

Etter å ha sett San Michele busset vi tilbake til Capri for å innta middag på hotellet.

Påske.

Endelig opplever vi dagene slik som vi vil de skal være, med blå himmel og svak bris, innledet av plussgrader klokken syv. Kanskje påsken ikke blir så verst allikevel, selv om det er noe alle vet at solen skinner aldri så strålende og varmt som dagene før påske.

Forslagsvirksomheten.

Det er gledelig å se at interessen for forslagsvirksomheten øker. Vi har allerede i år fått inn mange forslag.

Arne Christophersen (produksjonsavdelingen) har fått kr. 50,— som oppmuntringspremie for å ha gjort oppmerksom på at del Ma. 1604 bør forbedres.

Frk. Sonja Berntzen (produksjonsavdelingen) har fått kr. 50,— for sitt forslag til besparelse av Teflon til lyd- og slukkehoder.

Knut Andersen-Gott (produksjonsavdelingen) har fått kr. 100,— for sitt forslag til isolasjon av festeskruer for lyd- og slukkehoder.

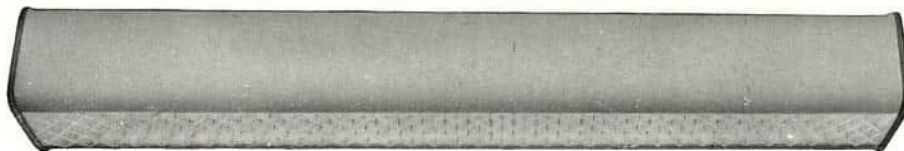
Trygve Hartvin (produksjonsavdelingen) har fått kr. 400,— for sitt forslag til ny arbeidsmetode for trappeskive Ms—1634.

Dødsfall.

Ingeniør Vidar Furuheim, vel kjent gjennom mange års virksomhet i vår medisinske avdeling, avgikk ved døden den 29 januar i år.

Fru Margit Parvel, enke etter ingeniør Parvel, døde den 10 mars i år.

Ny type lysrørarmaturer

1LT140 L eller C.

1LT240 LC

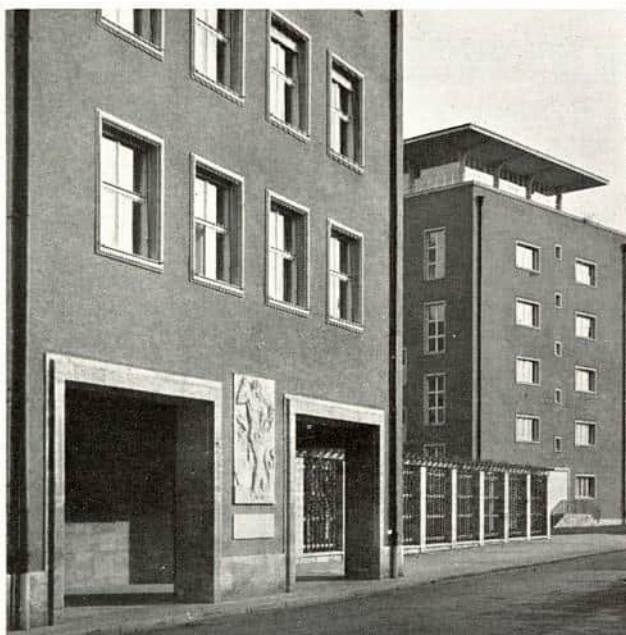
Et nytt produkt
fra Vegard

Vårgeneralforsamling i Proton Sportsklubb

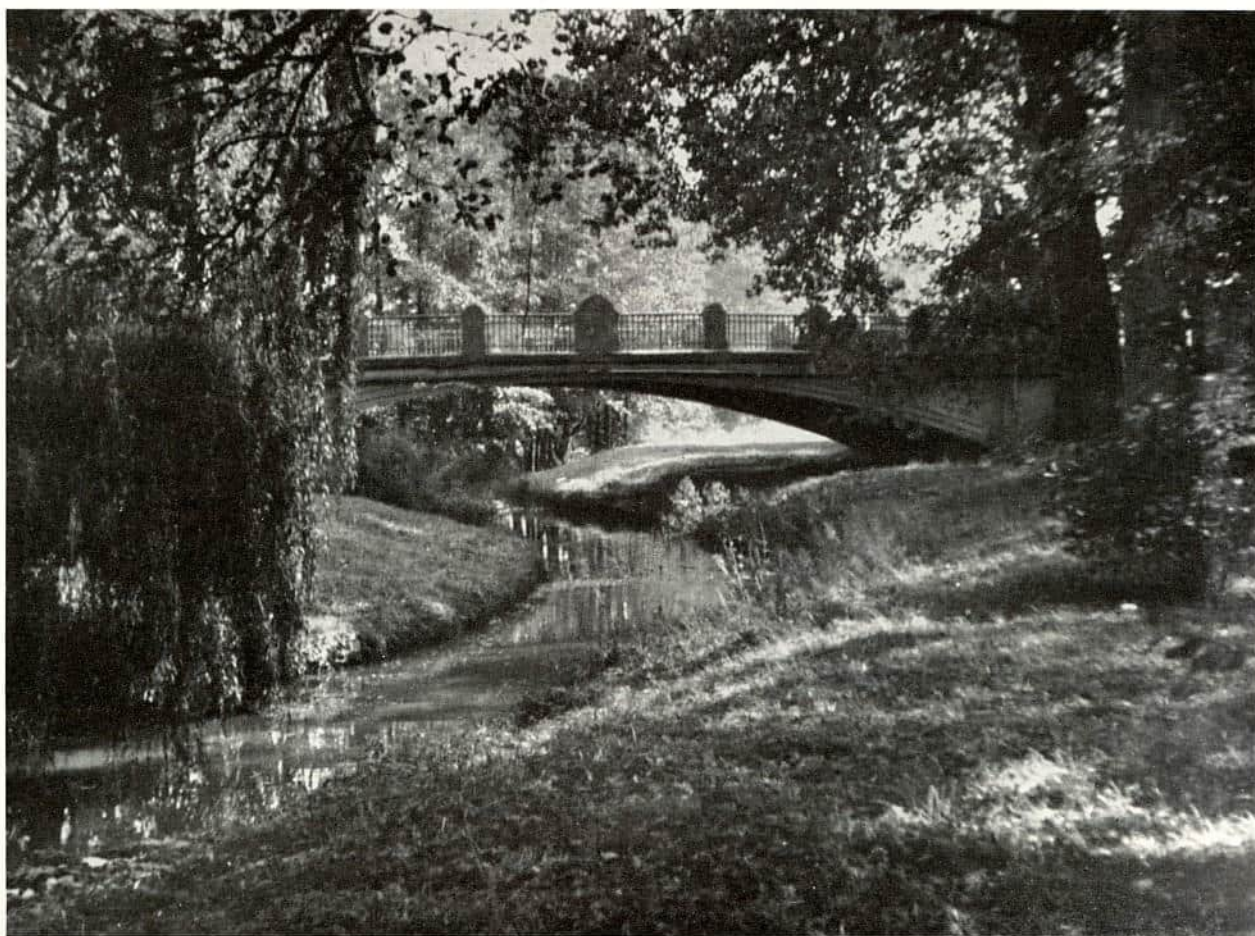
Proton Sportsklubb avholder vårgeneralforsamling i »Grotten«, Wergelandsveien 5, mandag den 3. mai 1954 kl. 19.

Styret.

Prometheus-utsmykning også i Siemens, Erlangen.

Som kjent har prof. Revold i sitt store veggmaleri i våre utstillingslokaler et motiv fra Prometheus-mythologien. Det er interessant i denne forbindelse å nevne at Siemens har et Prometheus-relieff på Verwaltungsgebäude ut mot Sieboldstrasse. Relieffets underskrift er ennå ikke helt bestemt, men blir sannsynligvis Goethe's ord fra »Wilhelm Meister«: »Wir bekennen uns zu dem Geschlecht, das aus dem Dunkel in das Helle strebt!«

Samtidig som vi nevner Erlangen, gjengir vi ovenfor »En septemberstemning fra Erlangen« tatt av vår fotograf.

Bruttoprissystemet.

Utredning fra Norges Handelsstands Forbund.

1. Hva er et bruttoprissystem?

Det karakteristiske ved et bruttoprissystem er at produsenten eller en leverandør fastsetter den salgspris som hans videreforhandlere skal ha rett til å ta. I alminnelighet skjer dette ved at fabrikanten fastsetter utsalgsprisen til forbruker og likeledes fastsetter de rabatter grossisten, detaljisten og eventuelle storforbrukere e. l. skal ha. Varene blir fakturert fra den opprinnelige leverandør etter endelige fastsatte utsalgspriser, med fradrag av den rabatt som han har fastsatt for det ledd kjøperen tilhører.

Forutsetningen for et effektivt bruttoprissystem er at fabrikanten eller leverandøren har mulighet for å kontrollere prisen på sine vare hos videreforhandlerne. Dette er som regel bare mulig der hvor fabrikanten kan identifisere sin vare på ethvert trinn i distribusjonsskjeden. Bruttoprissystemet er derfor først og fremst koblet sammen med merkevarene. Men det kan også brukes der hvor produsenten har monopol. Tendenser på dette område ser man særlig innenfor produsentsamvirket.

2. Veiledende og bindende bruttopriser.

Det foreligger to hovedtyper av bruttoprissystemet. Veiledende bruttopriser betyr at produsenten fastsetter en utsalgspris som videreforhandlerne kan følge. Om de ikke følger disse utsalgspriser, blir det ikke grepet inn fra produsentens side. I virkeligheten foreligger det da et nettoprissystem, men produsenten oppnår sannsynligvis en mer ensartet prissetting enn ved det rene nettoprissystem.

Bindende bruttopriser betyr at produsenten forlanger at videreforhandlerne skal følge hans priser. Dette kan skje i forskjellige former. Den sterkeste formen foreligger når bruttoprissystemet er gjort bindende gjennom en avtale om minstepriser.

3. Kategoripriser.

Det system Prisdirektoratet i alt overveiende grad har benyttet har vært nær beslektet med bruttoprissystemet. Det har fastsatt ikke bare prisen til produsent, men også rabatten til videreforhandlerne og den endelige utsalgspris. I formen har utsalgsprisen i de senere år vært en maksimalpris, men p. g. a. Prisdirektoratets krone- og øreprinsipp og varemengden har det i realiteten også vært minstepriser.

4. En viktig faktor til forståelse av bruttoprissystemet.

Størstedelen av distribusjonens omkostninger er faste. Som følge herav er det uhyre vanskelig for en handelsbedrift å fastslå hvor stor del av de faste omkostninger skal henføres til en bestemt vare, varegruppe eller kunde. Det samme gjelder for de variable felles omkostninger.

Det krav man vanligvis stiller er at hver vares pris skal dekke dens direkte omkostninger samt gi et tillegg til dekning av alle fellesomkostningene.

Den gjennomsnittlige driftsomkostningsprosent er lett å beregne for bedriftens samtlige varer p. g. a. regnskapet i et tidligere tidsrom, men er i praksis et meget unøyaktig instrument å bruke.

5. »Tapsvarer« og »gevinstvarer«.

Som følge av at det er umulig å fastslå hva det koster å omsette en vare, blir det en rekke andre forhold som bestemmer hvilket bidrag salget av en vare skal gi til dekning av de felles omkostninger.

Her kommer hele salgspolitikken inn.

Derfor er det ikke ualmennelig at enkelte varer omsettes til priser som ikke gir noe bidrag til fellesomkostninger, hvis disse medfører salg av andre varer som gir et bidrag som er større enn gjennomsnittet for forretningens varer under ett.

Enkelte slike »tapsvarer« kan forretningen være nødt til å føre.

Enkelte varer kan positivt bli lagt ut som »loss leaders« for å øke salget av varer som i vedkommende bedrift er »gevinstvarer«.

6. Bruttoprissystemet sett fra produsentens synspunkt.

I og for seg er det forståelig at produsenten forsøker å skjerme sin vare fra en hard priskonkurranse.

Dette kan nemlig medføre at vedkommende vare — selv om den er aldri så god — blir en tapsvare. Omsetningsleddene mister interessen for den. Den brukes kun i den utstrekning den anses nødvendig for å tilveiebringe salg av andre varer. Selv om det er en merkevare, vil konkurrentenes merker få en fordel i salget. Dette har selvsagt store konsekvenser for produksjonens omkostninger. I ly av en god merkevare som »loss leader« kan konkurrentene oppnå produksjonsmessige fordeler gjennom f. eks. større serier. Til slutt kan de slå vedkommende vare helt ut av markedet.

Et viktig moment for produsenten av merkevarer til å bruke bruttoprissystemet er at han da kan bruke prisen som argument i sin reklame. En annen sak er at produsenten her ikke behøver å operere med bindende bruttopriser. Det kan gjennomføres ved veiledende priser.

7. Bruttoprissystemet sett fra handelens synspunkt.

I handelen hvor det omsettes hundre tusenvis av forskjellige artikler, hevdes det til fordel for bruttoprissystemet at det skaper mer »ordnede« forhold.

Delvis blir begrunnelsen formulert derhen at kalkulasjonsarbeidet forenkles.

Delvis gjelder begrunnelsen at forholdet mellom bransjene blir bedre ordnet. Som det nå er kan en vare som omsettes gjennom flere bransjer gi fortjeneste i en bransje og tap i en annen. P. g. a. forskjell i bransjens omkostninger kan det hende at en vare som ikke er bruttoprissatt, blir omsatt i visse bransjer med fortjeneste, mens den i sin egen bransje blir tapsvare p. g. a. konkurranse fra andre bransjer.

Enkelte hevder at i vårt gjennom regulerte samfunn kan ikke handelen alene drive priskonkurranse. Bruttoprissystemet eliminerer priskonkurransen og fører konkurransen over på andre felter, som service, vareutvalg o.s.v.

8. Forbrukeren og bruttoprissystemet.

Det er mulig at bruttoprissystemet gjør valget av innkjøpssted enklere. Forbrukeren vil få den samme vare til samme pris uansett hvilket sted den blir kjøpt. Hvor vidt dette er en fordel eller ikke i forhold til muligheten for å få varene billigere ved fri prisdannelse er et vurderingsspørsmål.

I denne forbindelse kan også nevnes det sosiale likhetskrav som myndighetene hittil har forfektet så sterkt. En hvilken som helst vare skulle koste det samme i Østerdalen som i Stavanger-distriktet. At om-

kostningene for omsetningen på disse to distrikter er forskjellige har det i de senere år vært vanskelig å få gehør for.

Bruttoprissystemet har forskjellige virkninger alt etter hvilken reaksjon forbrukerne har på prisforandringer.

For varer hvor prisfølsomheten er stor, vil produsenten være nødt til å sette bruttoprisen og dermed rabattene så lave som mulig. Hvor prisfølsomheten ikke er særlig utpreget, medfører bruttoprissystemet en tendens til at produsentene bruker mellomhandlere og

gjøre som rekursus i fordelingen. En slik handelskonsekvens er som regel lite heldig både for distribusjonsleddet og for brukerne.

9. Bruttoprissystemets virkninger på distribusjonens struktur.

Den alvorligste innvirkning mot bruttoprissystemet sett fra distribusjonens synspunkt er at den begrenser grossistleddets og detaljistleddets initiativ i salget.

Bruttoprissystemet hindrer handelsmuligheter til å rasjonalisere gjennom en prisdifferensiering.

Eksempler kommer særlig tydelig frem når man betrakter salget av samme vare til forskjellige kunder. Noen kunder kjøper økonomisk sett fra handelsens synspunkt, andre stikker opp sine ordrer og spiser seg på en rekke leverandører. Derfor vil noen ordrer bli fortrengt, men andre går tap. Det foreligger her en meget stor fare for at produsenten etter hvert overtar de lønnsomme kunde i egne og tettebyggelser, mens ulønnsomme blir forrist til å bearbeide de øvrige kunder. I detaljistleddet vil produsenten konsentrere seg om spesialbransjer og spesialforretninger.

På denne måte utelukker det seg økonomiske distribusjonskanaler, idet kostnadene ved produsentens direkte distribusjon fra et samfunnsøkonomisk synspunkt er større enn de besparelser som dermed kan gjøres i de øvrige ledd.

Bruttoprissystemet hindrer antagelig også i retning av å øke antallet på handelsbedrifter. Forholdet er jo det at forbrukernes interesse for valg av innkjøpssted elimineres. Han får samme vare til samme pris, uansett hvor han går. Følgen er at han henvender seg til nærmeste butikk. Nærliggende blir altså av større betydning for forbrukeren enn pris når han skal velge innkjøpssted. Det er også mulig at produsentene gjør detaljisterubatten så høy som mulig for å få spredd sine varer mest mulig. Dette virker også inn i retning av å øke butikkenes antall.

10. Konklusjon.

Vi har her nevnt en del punkter til forståelse av bruttoprissystemet. Problemet er indledende meget komplisert og det er vanskelig å trekke noen klare slutninger.

På langere sikt er det fare for at handelsens initiativ i salget svekkes. Det er utvilsomt at industrien eller andre produsenter skal bestemme handelsens anseelse.

Skulle man forsøke å trekke en konklusjon for handelsens vedkommende, måtte det bli at generelt sett er bruttoprissystemet ikke å foretrekke. Den vesentlige grunn er at den svekker handelsens konkurransestilling. En annen sak er at forholdene kan være så spesielle at det likevel er ønskelig.

Salgsmøte.

Den 8 januar hadde gruppe 80 salgsmøte i Oslo Handelsstand. Ingeniør Borge redegjorde for gruppe 82 – installasjonsmaterieell og gruppe 83 – kabler og ledninger og man diskuterte spørsmålene omsetning, lagerhold, approbasjon, konkurranseforhold etc.

TV-øyet som kontrollerer alt og alle.

Vårt søsterselskap A/S Nera hadde for kort tid siden en pressekonferanse i Oslo og presenterte her den amerikanske oppfinnelse »fjernsyn-øyet« eller »TV-eye« som det heter.

De er RCA, eller Radio Corporation of America, som lanserer denne nyhet.

Apparatet ble demonstrert av dansk-amerikane- ren Verner Hansen, som i store trekk redegjorde for den tekniske side av oppfinnelsen. Kort fortalt kan man si det er et vanlig fjernsynanlegg i lille- putt-format. Selve TV-øyet ser ut som et stort fotografi-apparat, men de bilder som fotograferes blir gjengitt på en vanlig fjernsyn-mottager i sam- me øyeblikk som øyet ser dem.

TV-øyet er utstyrt med et objektiv som på en vanlig småfilmopptager og inneholder foruten bilde-rør tre alminnelige radiatorer. Det virker på samme måte som et stort fjernsyn-kamera, og tren- ger ikke særlig meget lys for at det skal komme klare, gode bilder på fjernsyn-skjermen. Under de- monstrasjonen var det full anledning til å følge med på skjermen i hva som foregikk i et lokale, opplyst med vanlig stue-belysning.

Bildene overføres pr. kabel til fjernsyn-apparatet, og TV-øyet kan innstilles på oversiktsbilder, de- taljbilder eller hvilket utsnitt av objektet man ønsker.

Anvendelsesmulighetene er nær sagt ubegrenset.

TV-øyet kan brukes til undervisning, f. eks. i sykehusene hvor en langt større gruppe studenter kan undervises i operasjonsteknikk på fjernsyn- skjermen enn hvis de skulle være til stede i selve operasjonsrommet. Det kan anvendes til dykker- undersøkelser, til underholdning ombord i skip hvor redetiet f. eks. utstyres hver kabin med en fjernsyn- mottager med forskjellige kanaler slik at gjestene kan ligge i sine koyer og se hva som foregår i spise- salen, i baren eller svømmebassenget. Overste sjef for maskinrommet kan sitte på sitt kontor og kon- trollere at alt fungerer som det skal i skipets dyp. I industrien vil TV-øyet få mange muligheter og i Amerika har man til og med benyttet det som barnepike. Moren innstiller bare TV-øyet på barnesengen og kan så på en fjernsyn-skjerm, enten i sin egen stue eller i en annen leilighet hvor hun kan koble sitt eget TV-øye inn på fjernsynmotta- geren, hele tiden følge med i hvordan barnet har det!

TV-øyet's fremtid er det ikke mulig å si noe om i dag, men alt tyder på at det vil komme til å få en enorm betydning både i privatlivet, i bedrifts- livet, hos sivile og militære myndigheter. Vel å merke – hvor det lønner seg. Riktignok koster et slikt TV-øye med fullt utstyr, inkludert mottager, bare en tiendedel av hva et vanlig fjernsynkamera koster, men det er allikevel en del tusener som skal utbetales. Det blir derfor i første rekke de store industrier, bedrifter, redetier o. l. som kommer til å dra nytte av den revolusjonerende oppfinnelse.

Hva er Cinemascope?

Alle har i det siste året hørt snakk om 3-D film og Cinemascope. De fleste har sikkert også sett 3-dimensjonal film (3-D) enten det nå er den eksperimentelle filmen som engelskmennene laget ved »Festival of Britain« for et par år siden, eller de forferdelige filmene »Bwana Devil« og »Vokskabinettet«.

3-dimensjonal film vil si stereoskopisk film eller dybdefilm. Det eneste kjente systemet som gir denne dybdevirkningen er projeksjon med 2 kinomaskiner gjennom polariserte glass.

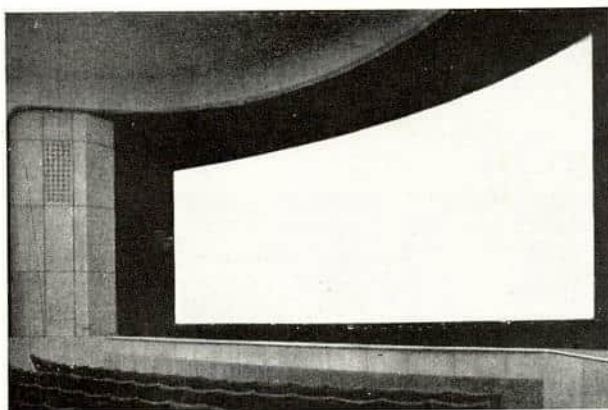
Filmen er tatt opp parallelt med 2 kameraer ved siden av hverandre, og ved fremvisningen kjøres disse 2 filmene synkront på 2 maskiner. Tilskuerne i kinoen har også briller bestående av polariserte glass, slik at høyre øye bare ser bildene som blir projisert fra høyre maskin og tilsvarende for venstre øye og venstre maskin. De to bildene på teppet ligger litt forskjøvet i forhold til hverandre, og hvis man derfor ser på teppet uten briller blir inntrykket helt uklart.

Systemet med 3-D film har avgått ved en brå og voldsom død, og vil neppe bli tatt opp igjen utenfor helt spesielle behov, og det var Cinemascope som særlig ble årsaken til døden. Dette systemet viser ikke bildene 3-dimensjonalt, men man oppnår en panoramavirkning på grunn av at bildeteppet er meget bredt, mer enn dobbelt så bredt som et vanlig kinoteppe. På grunn av dette store teppet kan en også oppnå stereofonisk lyd, og derved faktisk med øret følge en person som beveger seg fra den ene siden av lerretet til den andre, eller ved et orkester kan man høre førstefiolinene til venstre, blåseinstrumentene i midten og annenfiolinene til høyre.

Cinemascope er sammensatt av 3 vesentlige enkeltdeeler:

1. Man benytter den såkalte hypergonarlinse ved opptak av filmen, slik at bildene blir sammentrengt i forholdet 1 : 2 i lengderetningen. Selv den tykkeste mann vil derfor på filmen se temmelig tynn ut. Når så dette skal vises setter man en hypergonarlinse foran det vanlige objektivet på en kinomaskin, slik at de sammenpressede bilder ved projeksjonen får sin naturlige form tilbake. Det benyttes altså bare 1 kamera ved opptakene, og 1 maskin ved fremvisningen, en meget vesentlig økonomisk fordel.

2. Det er alltid vanskelig å få belyst et slikt kolossalt sceneteppes med tilstrekkelig lys fra lampehuset. Ved kinomaskiner brukes det allerede fra før nærsagt alltid kullbue-lys, og lyset fra dette krateret blir fra et speil sendt mot bildene på filmen som trekkes rykkevis frem i filmporten og disse bildene avbildes gjennom et objektiv på teppet. Selve filmbildet er imidlertid bare ca. 23 x 18 mm og det er grenser for hvor meget lys man kan få gjennom et så lite hull uten at det blir så varmt at filmen tar skade. Det gjelder derfor å ha et filmteppe som ikke bare er helt hvitt, men helst reflekterer lyset

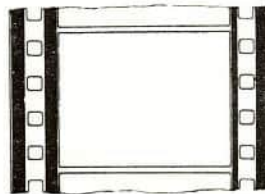

Filmteppe »Miracle Mirror Screen«.

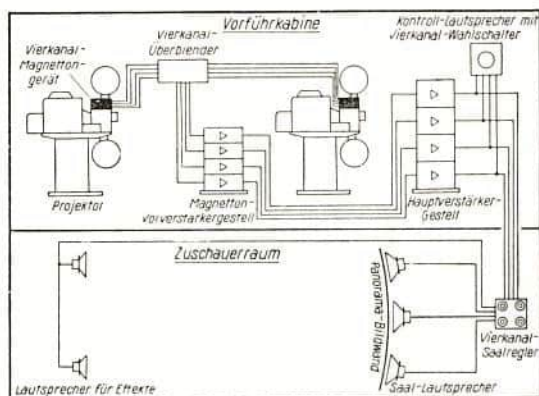
best mulig. For å kunne vise Cinemascope blir det således alltid benyttet et lerret som kalles »Miracle Mirror Screen« eller mirakelspeilduken, for å si det på norsk. Dette teppet er av plastic, men belagt med aluminiumskrystaller eller sølvkrystaller på en slik måte at refleksjonen av lyset treffer tilskuerne i kinoen. Av denne grunn er også det store teppet buet, buen er altså ikke til stede av hensyn til projeksjonsskarpheiten av bildene. Dette spesialteppet gjør at man kan klare seg med et relativt mindre lys fra kinomaskinen. Man kan også gjerne vise vanlig »gammeldagse« filmer på dette teppet.

3. Noe av det som har vært mest medvirkende til å gi Cinemascope vind i seilene er den stereofoniske lyden. Den er oppnådd ved at det står en høyttaler midt bak teppet, en nesten helt til venstre og en nesten helt til høyre. Disse høyttalerne får lyd fra hvert sitt lydspor på filmen. Når en skuespiller står og snakker til venstre er særlig den venstre høyttaleren i virksomhet, tilsvarende for de forskjellige steder. Dessuten er det oppnådd en førsteklasses lyd kvalitet ved at man for lydsporene nå har benyttet magnetofon-prinsippet. De magnetiske lydsporene er bare 1,6 mm brede, og ligger på hver sin side av perforeringen på filmen. I tillegg til de 3 høyttalerne bak scenen er det mange små høyttalere i selve salen. De får lyd fra det 4. lydbånd på filmen og brukes til effekter ved tordenvær, storm o. l., slik at publikum skal ha følelsen av å være midt oppe i begivenhetene.

Det var en fransk professor ved navn *Cretien* som utviklet prinsippet med hypergonarlinsen og 20th

Cinemascope-film med 4 magnetiske lydbånd.

Prinsippskjema for Klangfilms stereofoniske lydanlegg.

Century Fox brukte dette til å legge i vei med Cinemascope og stereofonisk lyd.

Hvor store blir så bildeteppene? Oslo Kinematografer har bestilt et Cinemascopeanlegg for Colosseum (fra Aga-Baltic, Sverige), som for Cinemascope antagelig vil kunne romme ca. 1800 mennesker. Her vil teppet bli 15—16 m bredt. En normal kino med ca. 800—1000 sitteplasser bør ha et teppe på 10—12 m.

Jeg har sett 2 Cinemascope-filmer, nemlig »The Robe« (etter boken »Men jeg så ham dø«) og »How to Marry a Millionaire«. Den første filmen var en film fra Jesu korsfestelse og de etterfølgende kristendomsforfølgelsene. Filmen var absolutt stor-slått og viste at Cinemascope-systemet har mye for seg, selv om verdien av filmen rent kunstnerisk nok kan diskuteres, og filmen led også under noen tekniske »barnesykdommer«. Den andre filmen var en ren underholdningsfilm, bl. a. med Marilyn Monroe og Betty Gable. Denne filmen var meget fornøylig, og i teknisk henseende var den fremragende. Man kan si at Cinemascope-systemet mangler noe av intimiteten i de gamle filmene, og kanskje kan det bli litt for mye å få servert 10 m Marilyn Monroe på en gang, (det prosjeksjonslerretet som jeg så var ca. 20 m bredt).

Det blir dyrt å installere Cinemascope. Ved en kino som Colosseum blir omkostningene ved ombyggingen og anskaffelsen av tilleggsutstyr og stereofonisk lydutstyr omkring 100 000 kroner, mens en mindre kino vil kunne klare seg med 60 000—90 000 kroner, i tillegg til det utstyr som allerede er for hånden.

Det spørsmålet man da stiller seg blir:

Er Cinemascope-systemet en så kolossal forbedring at det er verd disse svære omkostningene? Ja, se det er et åpent spørsmål, men vi må være klar over at Cinemascope er utviklet i Amerika, hvor konkurransen fra fjernsynet har vært uhyre sterk for filmindustrien, såvel for kinoeierne som filmselskapene. Folk vil heller sitte hjemme i en god stol og se på fjernsynunderholdning enn gå på kino, hvis ikke kinoen kan fremvise teknisk og kunstnerisk bedre programmer enn fjernsynet. Situasjonen var så fatal at ikke mindre enn 3000 kinoer ble nedlagt i årene 1950, 1951 og 1952 i U.S.A. Noen

filmselskaper prøvde den 3-dimensjonale filmen for å komme med noe nytt, men så lanserte altså 20th Century Fox Cinemascope, og da ble 3-D forlatt, folk var ikke begeistret for å sitte med briller på kino heller. De fleste filmselskapene har nå filmer under produksjon etter Cinemascope-systemet. Hvis vi her hjemme på berget derfor vil se alle disse Cinemascope-filmer må vi anskaffe det nødvendige utstyret, men det er ikke dermed sagt at Cinemascope vil redde filmindustrien i Amerika ut av dens krise. Så lenge Cinemascope er nytt går det nok bra, men hva vil skje når vi blaserte nåtidsmennesker tar dette også som en selvfølgelig ting? Dette spørsmålet får vi overlate til amerikanerne å løse. Her hjemme får vi glede oss over at vi har fått et nytt system som absolutt er en forbedring og med virkemidler som vel ennå ikke engang er fullt utnyttet.

PK.

Stenografien mekaniseres.

Det har i den senere tid vært lansert en nyhet på området stenografering, nemlig stenotypi.

Hva er fordelene ved stenotypi fremfor en stenograf?

Den største fordel er at stenotypisten ikke så lett blir trett — hun vil heller ikke så lett bli overanstrengt og få yrkesnevrose. Med sin lille maskin sitter hun rolig og ser på den som snakker, og hvis hun er dyktig nok kan hun time etter time skrive helt korrekt opptil mellom 150—200 ord i minuttet (eller mer). Enhver som er stenograf vet hva det vil si. Og så er det mer behagelig.

I stedet for å nidstirre på blokken og skrive for bare livet, sitter stenotypisten med et rolig uttrykk og ser på den som dikterer, mens fingrene spiller på et skrått stillet tastatur med 29 taster. Det er 9 konsonanter som går igjen 2 ganger, en gang på venstre og en gang på høyre side av tastaturet. Så kombineres disse med vokalene i midten, og man får på denne måten frem en slags lydskrift, som er meget enkel og mere lettest enn et vanlig stenogram.

Stenotypi er basert på fonetikk. Ordene slås ned på maskinen slik som stenotypisten hører dem, ikke som de staves. Stenotypi kan best sammenlignes med å spille på piano, idet man slår an ord eller stavelser på samme måte som man slår an en akkord (altså flere taster på en gang). I stedet for lyd fremkommer trykte bokstaver på et papirbånd.

Stenotypister brukes ved internasjonale organisasjoner omkring i verden, i FN, i NATO o. m. a.

Ved generalforsamlinger, kongresser og rettsaker benyttes også stenotypisten. Den lille maskinen arbeider helt lydløst, så den forstyrrer ikke under forhandlingene.

Til slutt vil vi bare få bemerke at helt nytt på området er nå ikke stenotypi her hjemme. Vi kjenner i hvert fall en i Proton som tok et kurs på Oslo Stenotypiskole i 1928 og oppnådde på relativt kort tid en hurtighet av 110 ord pr. minutt. Men det ble ingen blomstring for stenotypien i Norge den gang og det er derfor hyggelig at saken nå blir tatt opp igjen.

Short story.

1. kap. Hans gang var lett — hans øyne strålte — et smil lekte på hans leber. I hånden knuget han et lite, lavendelduftende stykke papir. På det sto det: »Ja, jeg elsker deg og vil gifte meg med deg.«

2. kap. Hans gang var tung — han hang med skuldrene — munnvikene strevde nedover. I hånden knuget han en liten lapp. På den sto det: »To kilo poteter, en flaske melk, en hekto servelat og et brød.«

Fra vinter til vår på Oppsal.

Intet er så stille som sne — — —

Ja, stille og pent kom den. Og på den vakreste og mest sjarmerende måte fikk den satt stopper for vårt arbeide på tomtene. Fra 1 mars måtte styret gi melding om 14 dagers stans med tomtearbeidene. Selv på veianlegget er det stans. Et effektivt arbeid er umulig. Snemåkingen ville tatt det meste av tiden.

Stansen ved veianlegget og på tomtene forhindrer imidlertid ikke at mange mann er i arbeid med innredning av de nyoppførte hus.

Fra i høst er nemlig 6 nye hus kommet under tak, og er raskt på vei mot fullførelsen. I løpet av sommeren og høsten vil innflytningen finne sted, og mange familier kan glede seg ved et rummeligere hjem, plasert i vakre omgivelser.

De 6 nye hus ligger alle til Protonveien og har en herlig utsikt. Jeg tror neppe noen vil bytte tomt med en annen. Den man selv har, er alltid den beste.

Vi tar en liten tur i Protonveien.

Forhåpentlig er sneen borte når dette leses, så vi kan komme tørrskodd frem. Vi starter ved Ulsrud-

veien og spaserer den svakt stigende vei til vi på høyre hånd kan hilse på *G. Braathen* og *Hellberg* som her har bygget sin 2-mannsbolig. De smiler sikkert fornøyd begge to, det har vært et slit, men nå skal de høste fordelene ved et nytt og godt hjem. Oppe på knausen på vår venstre side, kneiser *Finn Johansens* og *Sandstads* 2-mannsbolig. En dominerende beliggenhet der oppe på høyden. Spør karene om de er fornøyd med sitt hus! Nei, forresten, ikke gjør det, det kan bli for meget av det gode. Men du vil sikkert få svar. — Vel, vi er ute å spaserer og er nå kommet til høydepunktet i Protonveien. Vi ser nå en forholdsvis lang, rett vei foran oss. På venstre side er ennå ikke kommet opp noe hus, men på høyre side, mot Østensjøvannet har vi fire hus liggende på rad. Det første, *Fladbergs*, er vel når dette leses, snart ferdig til innflytning. Med god hjelp av sin bror har han utført et glimrende arbeid på sitt hus, og resultatet er blitt deretter. Man har innredet en leilighet også i 2. etasje, hvor hans bror skal bo med sin familie. — Det neste hus vi kommer til, tilhører *O. Brenders*. I motsetning til de øvrige har han benyttet seg av stående panel på sitt hus. Det skiller seg ved dette litt ut fra de andre i rekken, fagfolk sier også det er en fornuftig panelingsmåte, og når da smaken går i samme retning, kan det ikke bedre være. Huset virker lunt og koselig. Isolasjonen er god og når Brenders antagelig ved pinsetider gifter seg, kan han flytte inn i et godt og pent hus med sin frue. I underetasjen er en koselig leilighet på 2 værelser og kjøkken.

Neste hus tilhører *E. Bjørset*. Jeg skal ikke si meget om det. Jeg har forsøkt å si noe pent om Brenders hus, så kan jeg slippe når det gjelder mitt. Husene er nemlig temmelig like, bortsett fra det ytre panel, hvor jeg har benyttet Vestlands-panel (liggende panel) som ytre bekledning. Som hos Brenders er der innredet en leilighet i underetasjen.

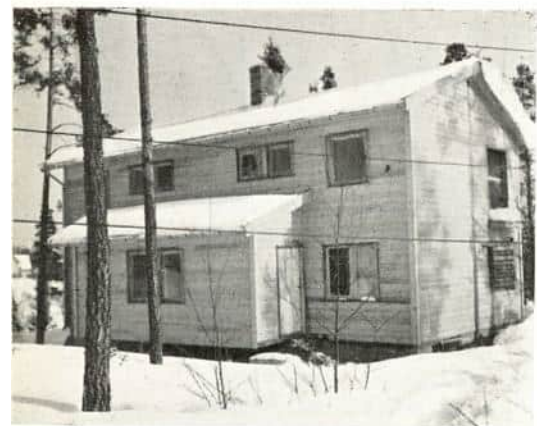
Så skal vi til slutt ta en titt på *Bakken* og *Haugs* hus som er det neste og iallfall foreløpig siste i

Bakken og Haugs hus.

Bjørsets hus.

Fladbergs hus.

Johansens og Sandstads hus.

Braathen og Hellbergs hus.

Nilsen og Christensens hus.

rekken. Huset som er en tomannsbolig har en ganske morsom utførelse, idet den mot Protonveien har to virkelig pene vindfang. Vindusarrangementene er også litt utenom de vanlige og det er tydelig man har benyttet fantasien siden de første forslag fra arkitekten ble forelagt oss.

Spaserturen er slutt. Igjen står bare noen inntrykk fra arbeidet som blir utført på tomtene som ennå ikke er blitt bebygget. Rett ovenfor Bakken og Haugs hus er *Jønson* og *Olaf Johansen* ferdige med grunnmuren og er kanskje i dette øyeblikk i ferd med reisningen av selve huset som skal være i mur. Flere uheldige omstendigheter har gjort at dette er blitt forsinket, men når våren for alvor er kommet tar det ikke lang tid å reise råbygget og innen jul er også disse karene kommet vel i hus. Tomten ved siden av tilhører *Böhle* og *Knudsen*. Denne tomt er utsprengt i løpet av høsten og vinteren og arbeidet med grunnmuren blir nå satt i gang. Lenger nedover og rett ovenfor *Fladberg* ligger *Flaaseths tomt*. En fin jordtomt, en av de meget få hvor man må lete etter fjell. Denne tomt skal utgraves fra våren og når den er ferdig, kan man si at et stort arbeid er utført. Dermed er nemlig fellesarbeidet avsluttet når det gjelder utsprengning og utgravning av tomtene. Et lite stykke lenger oppe og nærmere *Finn Johansen* og *Sandstads* hus, bruker man ennå sleggen og spettet. Tomten her tilhører *Hannestad* og *Nordvang* som sliter for å bli ferdig med stein og jord, og få begynne i et nytt og bedre fag, — med hammer og sag. *B. Dahlbergs* tomt er forlengst utsprengt og han driver nå med forskalling til grunnmuren. Hans siste tegning av huset viser at dette nok blir »alle tiders«.

Før vi forlater dette området, vil jeg nevne *Paulsens* og *Eriksens* tomt som er ferdig utsprengt. På grunn av heldige sprengningsresultater, gikk det temmelig fort å få tomtene utsprengt, og det tar nok ikke lang tid før et hus også her vil bli reist. Likeledes må nevnes tomtene til *Mathisen* og *Moen* som også er på god vei til å bli byggeklar. Så har vi til slutt tomtene som *Voll* og *Petersen* har strevet med i høst og i vinter. Her er heller ikke så meget fjell, så det skulle ikke ta så lang tid før man kan tenke på grunnmuren. Og godt er det.

Summa summarum.

Når dette leses kan det vel sies at 4 hus er ferdig oppsatt, 6 hus blir ferdig i løpet av sommeren, 2 på høstparten og de resterende hus burde vel være ferdig i løpet av vinteren og våren 1955. — Men sely om husene er reist og de respektive familier flyttet inn, så gjenstår enda et stort arbeid, — arbeidet med å gjøre det pent utenfor husene. Det fordres nok meget både av fantasi og god arbeidsvilje før alt er unnagjort så vi kan si vi har oppnådd det vi ønsker:

Et godt og hyggelig sted å bo.

E. Bjørset.

Proton Avisen besøkte en aften for ikke så lenge siden noen av innflytterne i Byggelaget. Det er nå i alt 5 familier som bor der oppe og dette er da begynnelsen til det lille Proton-samfunn som skal vokse opp i »Hestehagen«.

Det er en fornøyelse å gå rundt å prate litt med folk der oppe, det er lutter hyggelige, tilfredse mennesker som priser den nye tilværelsen og som viser en med glede hva de har fått til. En ny liten verden har åpnet seg for disse mennesker, de har fått sitt eget hjem og en tryggere følelse i livet. Og mer symbolsk kan det vel neppe gis uttrykk for enn ved denne lille pjokken som ligger her og sover:

Trygt sover lille Erik Melvold med hånd under kind, for far og mor har skaffet ham et lunt lite rede i »Proton-byen«.

Litt „inside information“ hos nybyggerne.

Stue hos L. Risvang.

Spisestuen hos Risvang.

*Fru Pettersen er fornøyd med stuen —
men vil også ha mannen Eilif frisk.*

Spisestue.

Kjøkken hos Pettersen.

A. Melvold og frue har hyggestund etter alt strev.

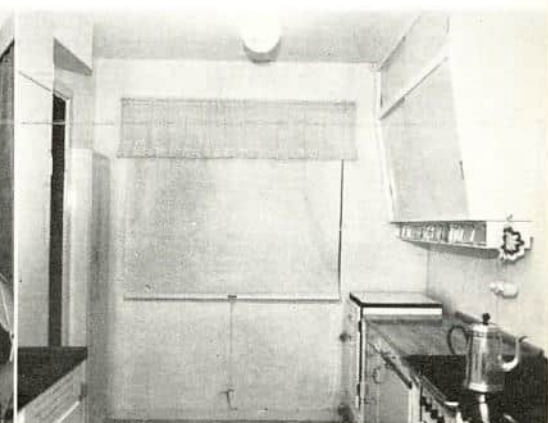
Spisestue hos Melvold.

*Sv. Dahl og frue sitter strålende fornøyd
i sofakroken.*

Spisestuen.

Kjøkken hos Dahl.

Proton seiret over SAS i bridge.

Et lite utsnitt.

Holm/Olsen.

I siste nummer av Proton Avisen nevnte vi at vi skulle delta i Bedriftscup'en. Våre matcher i første runde ble ferdig spilt i januar.

Resultatene ble:

Proton 4—Forsvarsdepartementet	44—62
Proton 1—Norske Forenede	64—45
Proton 3—S.A.S.	27—50
Proton 2—Morgenposten	29—38

Det var altså bare vårt lag nr. 1 som overlevet første runde. Dette lag, som besto av Syversen/Zetlitz og Olsen/N. A. Nilsen spilte mot Rikstrygdeverket i annen runde og tapte.

Vi klarte således ikke denne gang å gjøre oss noe særlig bemerket i turneringen. Det hadde vi for så vidt heller ikke ventet, da dette jo er vår første bridgesesong og spillerne ennå ikke har rukket å bli samspilt. I en slik turnering bør man dessuten ha litt hell. Sammensetningen av matchene foregår som kjent ved loddtrekning, og er man uheldig kan man risikere å møte de sterkeste lag allerede i første runde. Det viser seg da også at to av våre motstandere, *Morgenposten* og *Rikstrygdeverket* nå skal spille i semifinalen. Våre øvrige motstandere ble utslått i tredje runde. — Ja, dette var unnskyldningene.

Etter nyttår har vi satt i gang klubbmesterskapet som skal over 6 kvelder. Vi har bare spilt 3

kvelder, så resultatene vil bli kunngjort senere. Gruppen består nå av 28 spillere.

Bridge-sesongens store begivenhet hittil var vår lagmatch mot S.A.S. den 28 februar. Vi ble utfordret av S.A.S., og hver klubb stilte 7 lag. Spillet foregikk i S.A.S.-kantine på Fornebu, og vår lynfotograf, Gabrielsen, var møtt frem for å forevige begivenheten. Vi vant denne match med 4 seire mot 3.

Alle poengtallene foreligger ikke ennå, men resultatene ble følgende:

Olsen/Holm — Jansen/Torres	vant 46—30
Astrup/Pran — Syversen/Zetlitz	tapte 47—38
Engh/Morland —	

A. Svensen/fru Grecker	tapte 53—35
Seta/Hole — Rinde/Aaraas	vant
	tall mangler

Skodbo/Jensen — Torpen/Nordberg ..	vant 57—27
Ekeberg/Sossen Andersen —	

Risberg/Turi Lindemann	tapte 49—30
------------------------------	-------------

Sloreby/Hallingby —	
Grefstad/Arnesen (S.A.S.)	vant 64—4

Til slutt tar vi med et spill fra en av våre store bridge-pedagoger:

Nord gir. Nord—Syd i faresonen.

Sp. Ess, K., 9.
Hj. K., 5, 4.
Ru. 9, 3, 2.
Kl. K., Kn., 6, 4.

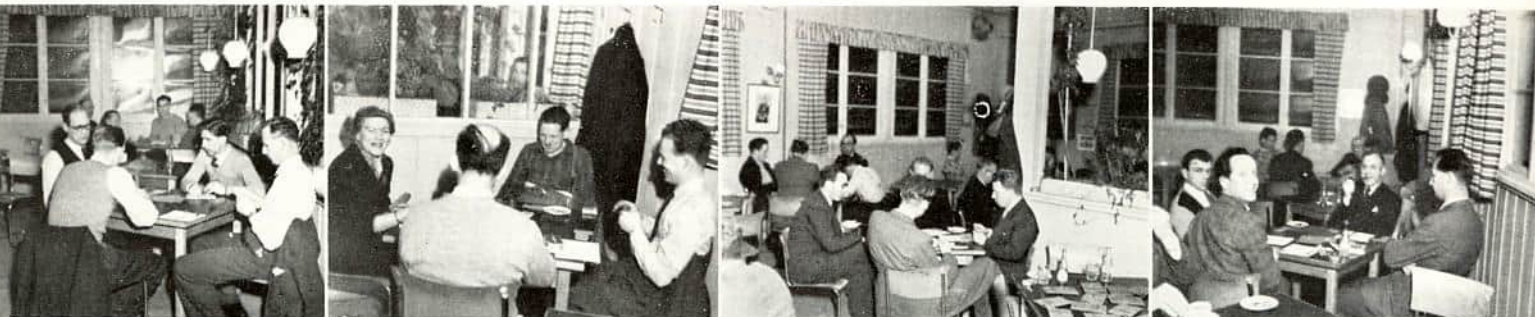
Sp. D., Kn., 10.	N	Sp. 8, 6, 5, 4.
Hj. 6, 3, 2.		Hj. Ess, Kn., 9, 7.
Ru. 8, 6, 4.	V	Ru. D., 7, 5.
Kl. D., 10, 9, 7.	S	Kl. 8, 3.

Sp. 7, 3, 2.
Hj. D., 10, 8.
Ru. Ess, K., Kn., 10.
Kl. Ess, 5, 2.

Spillet er fra en garnison på Java. Kommandanten hadde forbudt offiserene å spille bridge om penger. De gjorde det da på den måten at det makkerpar som først kom til 5000 poeng, skulle trakteres av det annet med øl.

Øst forteller at Øst—Vest nærmet seg 5000, og Nord—Syd gjorde derfor i dette parti en kraftanstrengelse: de spilte 6 grand! Utspill Sp. D.

Forts. side 23.

Pran/Astrup.

Fru Lindemann/Risberg.

Torpen/Nordberg.

Torres/Jansen.

Generatorlevering til Embretsfoss.

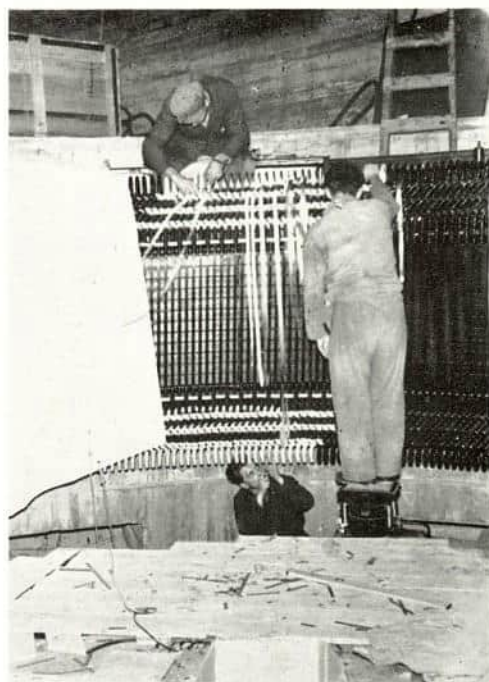
Embretsfoss Fabrikker (tilhørende Union A/S), Amot (Modum), har bygget en ny kraftstasjon, og da vi har hatt leveringen av en større generator som er den største av denne type i Norge, vil vi derfor gjerne nevne litt om dette anlegg. Bestillingen av generatoren inngikk i november 1952, og i januar i år ble anlegget satt i drift.

Generatorens data er følgende:

Leverandør:	Siemens-Schuckertwerke A/G.
Ytelse:	21 000 kVA.
Omdreiningstall:	125 pr. min.
Spenning:	10 500 Volt, 50 per.
Svingmoment:	2700 tm ² .
Nettovekt:	270 tonn.

Ved Embretsfoss går vannet i en 150 meter lang tunnel gjennom fjellet fra Drammenselven og ned til kraftstasjonen. Undervannet i avløpskanalen er senket fra 1 til 1,5 meter, og på den måten har man økt fallhøyden og samtidig muliggjort bedre fløtningsforhold forbi fossen. I dag går elveløpet i en S, men etter at undervannet er senket har man fått et rettlinjet elveløp. Denne nye kraftstasjon 3 og den eldre kraftstasjon 2 blir begge dirigert fra ett og samme kontrollrom.

Det nye anlegget er bygd ferdig på noe over et og et halvt år. Den nye kraftstasjonen vil kunne pro-

Vikling av delfugene.

dusere omlag 17 000 kW, og fra før har bedriften en forholdsvis moderne kraftstasjon nr. 2 med en produksjon på omlag 8500 kW. Embretsfoss hadde også en eldre kraftstasjon, nr. 1, men denne ble nedlagt, da den nye ble ferdig.

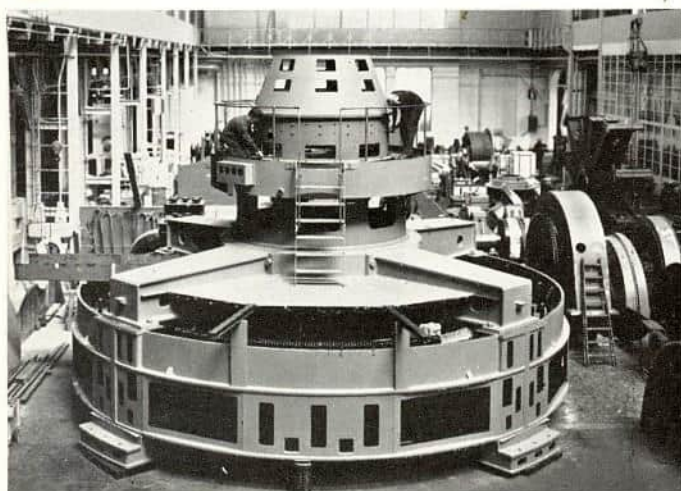
En av årsakene til at arbeidet med den nye kraftstasjonen er gått så raskt, er at det ble arbeidet på tre trinn ved kraftstasjonen samtidig: Den lange tunnelen gjennom fjellet ble sprengt ut samtidig som selve maskinsalen og arbeidet med avløpskanalen ble gjennomført.

I kraftstasjonen er det montert en kaplanturbin, og på grunn av dens konstruksjon har man måttet senke terrenget rundt stasjonen betraktelig. Siden arbeidet begynte er det tatt ut adskillige tusen kbm. masse, for det meste fjell, som ble sprengt bort.

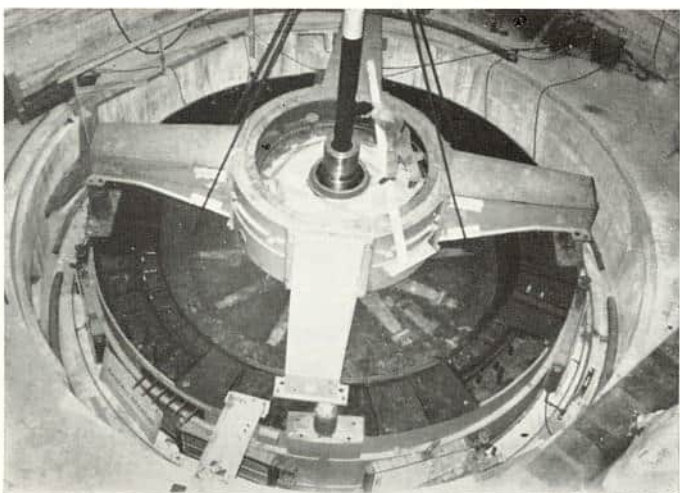
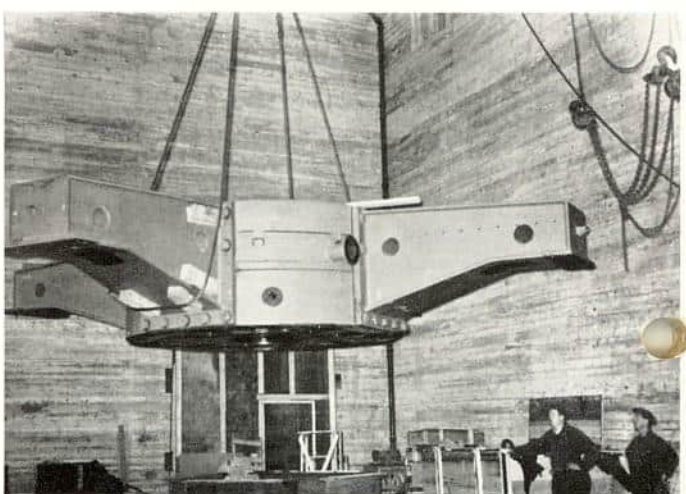
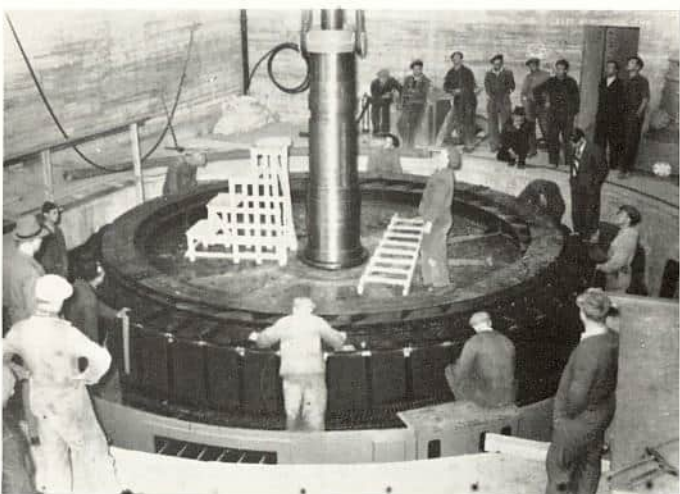
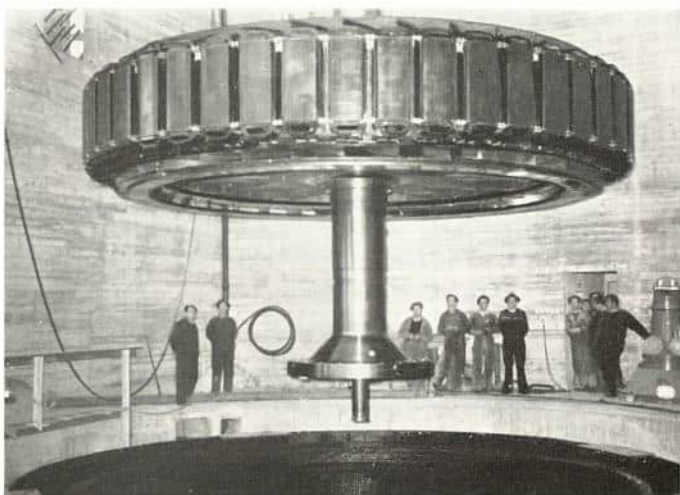
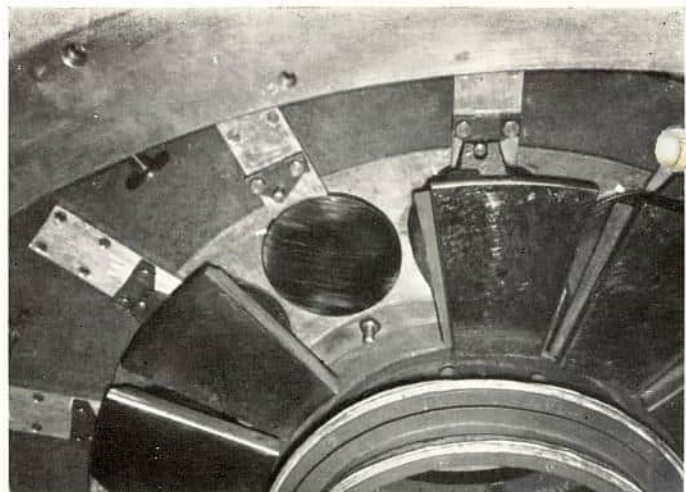
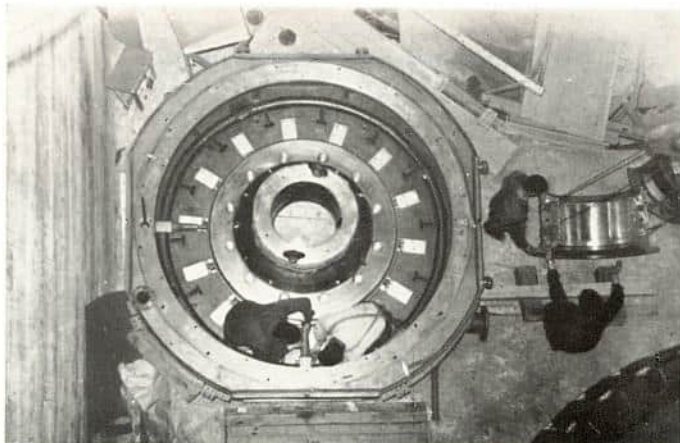
Maskinhallen i den nye kraftstasjonen har ganske imponerende dimensjoner. Den er 14 meter høy fra gulv til tak, og fra bunnen av sugerøret og opp til gulvet i kraftstasjonen er høyden 23 meter. Bunnen av den nye kraftstasjonen ligger på havets nivå.

Vintervannføringen i fossen er ved reguleringer mer enn fordoblet til over 100 kbm./sek. og ved full utnyttelse av de utbygde reguleringsinnretninger vil den kunne økes til omlag 150 kbm./sek. Ved de installasjoner som er foretatt, vil fossens totale utbygde ytelser kreve et maksimalt vannforbruk på omlag 193 kbm./sek.

Vannforholdene er slike at man regner med å kunne kjøre begge kraftstasjonene praktisk talt hele sommerhalvåret, mens deler av kraftstasjon 2 vil bli

Generatoren i montasjehallen hos Siemens.

Beskrivelse, se øverst neste side.

3. Montering av bærelager. 4. Bærelager med segmenter. 5. Rotoren senkes på plass. 6. Rotoren på plass. 7. Rotoren senkes på plass. 8. Øvre armkors med bærelager senkes på plass. 9. Øvre armkors med bærelager senkes på plass. 10. Bærehode anbringes.

stanset når det i vinterhalvåret ikke er vann nok i elven.

Embretsfoss Fabrikker blir nå leverandør av kraft til Samkjøringen. Betingelsen for byggetillatelsen til kraftstasjonen var at Samkjøringen fikk kjøpt den kraften fabrikken selv ikke trenger og Union er i den anledning gått inn som medlem av Samkjøringen. Den kraften fabrikken selv ikke trenger vil bli opptransformert og over en høyspent luftledning ført til Buskerud Elektrisitetsforsynings fjernledning fra Hønefoss til Hokksund. Fra Sundmoen i Hokksund transformeres så kraften til Flesaker over Statens ledninger og fra knutepunktet Flesaker blir den fordelt over Østlandsområdet av Samkjøringen.

Vi vil her med en bildereportasje vise forskjellige faser av arbeidet med generatoren. I et av bildene ser vi det ferdigmonterte polhjulet (ankeret). Kraftstasjonens 110 tonns kran har brakt det frem over generatorgraven, og bildet er tatt idet rotoren sakte senkes ned på plass i generatorgraven. Kolossen veier ikke mindre enn 109 tonn, eller mer enn vekten av hele Åmots befolkning.

Proton seiret, forts. fra s. 20.

Man taler undertiden om «alle tiders beste». Jeg er fristet til å si at vi her får «alle tiders beste motspill» og jeg har sett, lest om og hørt om mange. Det var Øst som presterte det, og samtidig viste at han var trengt dypt inn i squeezezens hemmeligheter og hadde en fabelaktig oversikt over spilllets muligheter.

Spilleren stakk, spilte Ruter til tieren, som holdt, så Hjerter 8 til kongen. Og vi får det fine poeng: *Øst firte, ja holdt esset tilbake også i annet hjertespill.* Resonnementet var: Stikker jeg, får Syd spilt Hjerter tre ganger og kan da squeeze Vest, om han skulle kunne stoppe både i Spar og Kløver. (Prøv, så skal De se!)

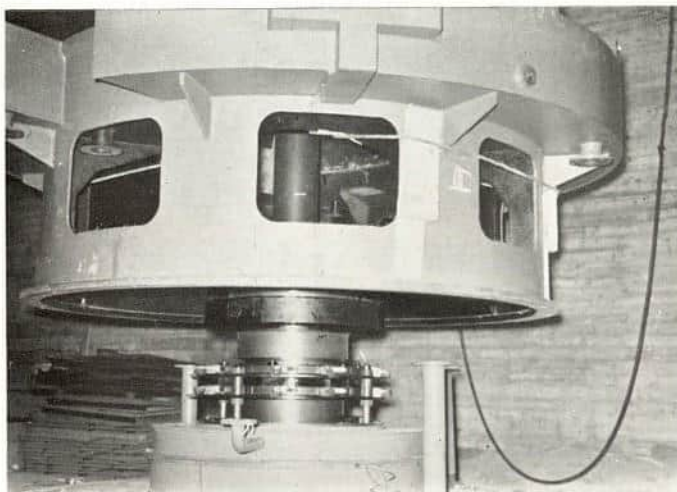
Syd utbrøt: «Når du, min kjære, ikke vil ta ditt Hjerter ess, skal du aldri få det!» Helt riktig — men det var *hva Øst ventet.*

Syd fikk altså Hjerter 10, spilte Kløver ess, knep deretter med Kløver knekt og trakk så 3 ganger Ruter til; men nå hadde Vest en Hjerter å kaste og ble ikke squeeze; han måtte få to stikk, 1 i Spar og 1 i Kløver. Men hadde Øst brukt sitt Hjerter ess, ville Vest intet fått! Nå måtte Nord—Syd traktere.

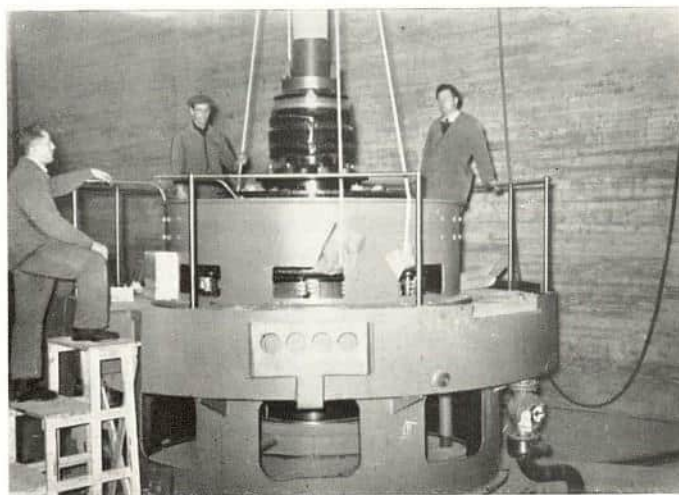
Vest overøste vel nå sin makker med komplimenter? A nei, vet De hva han sa? «Du kunne gjerne tatt ditt Hjerter ess, så hadde vi fått 1 bet til.» Hva skal man gjøre med slike makkere? spør Øst. Han hadde dog et godt svar. Han foreslo å vedde en omgang øl på at Syd ville greid seg hvis han hadde brukt sitt Hjerter ess.

Vest slo til og tapte. Og det ble 2 omganger med øl.

T. M.

Sleperinger med hevet deksel.

Stator for magnetiseringsmaskinen ferdig montert. Montør Gravningsmyhr sees til høyre.

Den synlige del av generatoren etter at arbeidet er ferdig.

Takk for spalteplassen.

Vi vil på denne måte få takke Proton Avisen for at vi skal få en fast del av organet til vår disposisjon. Invitasjonen fikk vi i høst, og vi hadde kunnet komme med i forrige nummer av avisen, men vi her ute på landet har litt av den berømte bonde-tregheten i blodet, og for ikke å gjøre skam på den, sto vi over et nummer.

Imidlertid kan vi ikke love å skaffe stoff til hvert nummer av avisen; vi har jo ikke den store stab av »skriftlærde« å sette i sving som f. eks. P/O og P/T, men vi vil i hvert fall gjøre et forsøk på å få til noe.

Det stoff vi kommer til å servere, vil sannsynligvis bli mer lokalpreget enn det øvrige i avisen. Vegar Elektriske Fabrikk A/S og Tomter danner nærmest et samfunn for seg selv langt ute på landet, og det som skjer her på stedet, har sjelden interesse utover bygdas grenser. På den annen side vil vel eventuelle opplysninger og nyheter om fabrikk og våre artikler ha en viss interesse også for resten av konsernet, og vi vil derfor forsøke å drive litt opplysningsvirksomhet på dette området gjennom Proton Avisen. Bemerk at vi skriver: »Forsøke«. Vi kan ennå ingen ting garantere, men blir foreløpig nødt til »å vente og se«. Ett er i hvert fall sikkert: Skal det bli til noe, er det nødvendig med skriftlige bidrag fra både arbeidere og funksjonærer.

Til slutt takker vi igjen for spalteplassen og understreker at vi setter stor pris på invitasjonen.

G. Å.

Vegar-trivsel.

*Her på Vegar er det bare gøy
fra etasjen under kommer mangen støy
alle er vi venner
alle godt vi kjenner
og vi lager mangen ablegøy.*

*Jentene i fjerde er så snille
og Boschewski står så mangen trille
når lønniga er go'
ja, da kan du tro
mange med ham gjerne bytte ville.*

*Ja, fra høyt til lavt er kamerater
her er alle like, ingen litterater,
vi i arbeid, sport,
trives like stort,
vi deler ikke trivselen i rater.*

*Alle gjester som fra Oslo kommer
påstår her er evig sol og sommer
og ute regn og storm
allikevel i form
vi henter smilet opp fra store lommer.*

Anton.

Litt om Vegar Bedriftsidrettslags virksomhet i 1953.

Vi skal her gi et kort resymé over det idrettslaget drev med i 1953 og litt om de resultater som ble oppnådd.

Første og siste del av 1953 har for det meste vært viet til innendørs sysler, og det vil for vårt vedkommende si klubbafstener og bordtennisafstener. — Det som har foregått på klubbafstene har vesentlig vært: Bordtennis, skyting med salonggevær og luftpistol, pilekast, kortspill og filmfremvisning. Og ellers har vi hygget oss som best vi har kunnet med kaffe og wienerbrød.

På de rene bordtennisafstene, som vi vanligvis holder en gang pr. uke, har vi forsøkt å perfectionere oss udi denne edle sport, som også kalles ping-pong. Vi er fremdeles nokså ferske i denne idrettsgrenen, idet det er bare få måneder vi har drevet med dette. Men vi har da gjort fremgang. Våren 1953 spilte vi en kamp mot Moss Verft & Dokk, som formedelst vår uerfarenhet og udyktighet slo oss ned i støvlene. I høstsesongen har vi hatt 2 turneringer mot Vamma Bedriftsidrettslag, Askim, hvorav vi har vunnet den ene. Vi håper på ytterligere fremgang i 1954.

Vårsesongen startet forholdsvis tidlig med uten-dørstrening. Vi startet dessverre så tidlig og intenst at vi nærmest gikk litt trett av det hele. Der-ved oppsto det for fleres vedkommende en pause i kondisjonsopparbeidelsen som faktisk betydde et tilbakeslag, innen vi arrangerte klubbmesterskapet i terrengløp. Deltagelsen i terrengløpet var likevel god og konkurransen skarp. Det var vår utmerkede forsvarsløve i fotball, *Tor Bogen*, som ble den beste og fikk det første hakk i den oppsatte vandre-premie.

Fotballen drev vi trutt og jevnt med både før og etter sommerferien, men resultatene ble stort sett dårligere enn idrettslaget har vært vant med fra tidligere år. Noe av skylden herfor må nok tilskri-ves det unormalt lave arbeiderantall fabrikk har hatt i 1953. — Men vi vant da noen kamper og spilte også flere uavgjorte, og vi tror og håper at 1954 vil bli et bedre år enn 1953 hva fotballen angår.

Friidrett begynte vi med i 1952, så vi er også nokså ferske på dette området, men det har vist seg at vi har klart å hevde oss forholdsvis godt her likevel.

Vi utkjempet en kombinert fotball- og friidretts-turnering mot Fellesmeieriets idrettslag, Oslo. Turneringen gikk over to søndager og omfattet 2 fotballkamper og 6 friidrettsovelser. Det gikk skitt med oss i fotballen, men til gjengjeld vant vi med klar margin i friidretten, slik at totalresultatet gikk i vår favør og vi fikk den oppsatte pokalen.

Vi deltok også i Østfoldmesterskapet i bedrifts-friidrett i Fredrikstad og hjemførte flere »gull-medaljer«. Vi ble Østfoldmesterskapets beste lag, og vi fikk med oss lagpokalen pluss et diplom hjem som et bevis på vår innsats. I samme mesterskap ble vi dessuten nr. 2 i 4×100 meter stafett. (Når vi nå likevel er i så god gang med å skryte, man skal jo som bekjent ikke stille sitt lys under en skjepp, har vi intet imot å nevne at resultatet i Østfoldmesterskapet ble omvendt. Den gangen ble vi nr. 2 på lagpokalen, ment vant stafetten.)

For ytterligere å stimulere interessen for friidrett, ble det satt opp en pokal, som for øvrig ble gitt av direktør D. Waage, til beste friidrettsprestasjon i 1953. Pokalen ble vunnet av Arne Schøne-mann for resultatet 12,2 på 100 meter, men det bør nevnes at konkurransen var knivskarp. Således lå vårt eldste aktive medlem, Trygve Grav, så tett etter, at vi ble nødt til å honorere hans prestasjon med en 2-premie-pokal.

Hva de utendørs vinteridretter angår, er nok interessen til stede, men ikke alltid de naturlige betingelsene. Men vi sysler da litt med skiidrett i de årene det er snø nok til det. Forholdene i 1953 var i så måte mindre gode, men vi fikk da arrangert det tradisjonelle klubbmesterskap i spesielt langrenn og hopp og i kombinert. Det spesielle langrenn for damer ble vunnet av Doris Pettersen, det samme for herrer av Victor Kjørbu, spesielt hopp av Oddvar Thon og kombinert av Victor Kjørbu. I alle disse 4 grenene er det satt opp vandrepremier.

Dette skulle være konsentratet av det Vegar Bedriftsidrettslag drev med i 1953. Heretter vil vi forsøke å få med i Proton Avisen litt om idrettslaget og de resultater som oppnås.

G. Å.

Skirenn 13. febr. 1954.

Da det mot formodning også i år falt litt sne i Østfold, kunne Vegar Bedriftsidrettslags årlige klubbmesterskap i langrenn gå av stabelen lørdag 13 februar 1954.

For ikke å holde leserne i unødig spenning, gjengir vi resultatlisten først:

Herrer: 1) Ivar Hjertin, 2) Th. Enersen, 3) Håkon Sørli, 4) Tor Bogen, 5) Victor Kjørbu, 6) Kristian Svindal, 7) Andreas Hagen.

Damer: 1) Doris Pettersen, 2) Torbjørg Risebru.

De to damer leverte en strålende innsats, især vakte det vill jubel da først den ene kom seilende over mål og også den andre umiddelbart deretter gikk overende og kom over målstreken om ikke på alle 4 så på en meget nødvendig legemsdel.

Løypa var 3 km for herrer og 2 for damer, og vi vil si at det var overraskende mange som meldte seg til årets dyst på ski. Idrettslagets ledelse hadde gjort en meget alvorlig feil, idet en av arbeiderne som ikke har vært på arbeid siden i sommer engang, grunnet sykepermisjon, og derfor har tatt seg annet arbeid annetsteds, ikke var blitt varslet. Dette førte til at nevnte arbeider umiddelbart etter rennet innleverte sin protest som ble avgitt i meget høflige og greie former.

Anton.

Innholdsrikt kabinett.

I en Drammens-avis finner vi følgende annonse: Kabinett med Radionette symfoni og Garrard plateskifter og Triumf magasinkomfyr til salgs for kr. 1 000.00. Eksp. anv.

Vegar Bedriftsidrettslags fest den 6. febr. 1954.

Vegar Elektriske Fabrikk A/S ligger som kjent i et lite prestegjeld ved navn Tomter. For de som ikke har bodd på landet på et slikt lite sted, kan det opplyses at fornøysene som byr seg er meget små.

Vegar Bedriftsidrettslags årlige fest imøtesees derfor med meget stor interesse, ikke bare av fabrikkens arbeidere og funksjonærer, men også av alle innbyggerne i bygden, små og store. Den blir regnet for å være en sosietetsbegivenhet av rang. De som ikke blir budne på festen, har jo iallfall den fornøysen at de får mange og lange referater, som kan endevendes og snues i det uendelige ved kaffeslabberasene.

Festen i år var bebudet å bli en av de største og beste i idrettslagets historie. Den ble holdt i fabrikkens lokaler, og mange av idrettslagets medlemmer var beskjeftiget en hel uke med å rydde og vaske, pynte og koke.

Festen tok til lørdag den 6 mars kl. 19,00 med cocktail, deretter middag. Middagsbordet var usedvanlig vakkert pyntet. Likeledes var scenen, hvor det polske orkester underholdt med klassisk, senere dansemusikk, fikst bygget og nydelig utstaffert med både stjernehimmel og mer.

For anledningen var det også bygget en bardisk med tilhørende barstoler. På bardiskens vegger, som var av papp, var det malt et vakkert sydhavsmotiv. Dette vil senere bli skåret ut og overlatt til et eller annet kunsthalleri, og de pengene som kommer inn vil gå til å dekke underskuddet ved festen. Baren som før festen var velfyllt og med rikt utvalg, var temmelig tom da festen sluttet, så omsetningen hadde vært upåklagelig.

De som fulgte godt med, og det må ha vært mange, ble i løpet av festen vitne til mange pussige tildragelser. Det var akrobatisk dans og mange andre solopprestasjoner som kunne være verd nærmere omtale, men for ikke å være indiskrete, hopper vi bukk over det. Disse hendelsene lever imidlertid på folkemunn i Tomter og nærmeste omegn, og interesserte vil med letthet skaffe seg de nødvendige opplysninger.

Det kan nevnes at festen også var et påskudd til å få utdelt pokaler til beste idrettsmenn innen laget. Disse ble da også utdelt under øredøvende jubel og bifall.

De ca. 100 tilstedeværende mennesker begynte å slappe av ved 1-tiden, og da musikken sa farvel og dro sin vei kl. 2,00 (legge merke til rimet) var festen slutt. La det være sagt med en gang: Festen var i alle deler vellykket, og bygden gleder seg alt til den neste.

Din Anton

(som ikke var til stede).

Vegar sner ned.

Vi i Østfold under sneen er begravet
det er pussig at det slik blir lavet
at mot våren kommer slik en sne.
Når hele vinter'n vi har lengtet etter det!

Sneen opp seg hoper, skavler,
vi av andre høgda ut oss kravler,
aldri så vi sne i slike masser
som er kommet nå i digre kasser.

Men nå går det fort mot sol og sommer
under sneens teppe ligger fagre baller
solen snart på hver en blåveis kaller
våren er i vente — vint'ren faller!

Anton.

Fra en lokalavis.

Olaves Spikerbakken fyller 60 år førstkommande onsdag, men da han ikke har vært medlem hverken av fattigstyre eller menighetsråd er det ikke noe å skrive om.

Vegar og Omegn.

En av våre mest skattede medarbeidere var til stede på Protonfesten den 22. desember. Bortsett fra at hun hadde moret seg bra på festen og hadde bare lovord å fortelle ved hjemkomsten, var hun lettere sjokkert over at en rekke medarbeidere i P/O ikke visste hva Vegar var for noe.

Vi skal derfor her gi en lettere orientering.

Vegar Elektriske Fabrikker A/S er et datterselskap av A/S Proton, og ligger i Hobøl kommune ved Tomter st. Tiden fordrives med å produsere panelovner, badovner, komfyrer, varmtvannsbeholdere o. l. Vegar beskjeftiger for tiden ca. 45 ansatte, men dette antall kan lett fordobles bare man hiter på noen flere artikler å lage. Angående eksterior og interior henvises til fotografier tidligere gjengitt i Proton Avisen.

Fabrikken ligger som nevnt ved Tomter stasjon, og da vi ikke i farten kan finne på noe morsomt å opplyse om fabrikken, kan vi felle inn noen ord om bygden, hvor de fleste av fabrikkens folk er henvist til å bo.

Tomter er en liten ansamling av hus rundt stasjonen. Av severdigheter kan nevnes Banklokalet, stedets eneste kino- og festlokale. Det rummer med letthet 75 mennesker. Hvis dette antall overskrides er det fare for at gulvet får sammenbrudd. Ikke desto mindre blir det her nesten hver eneste lørdag holdt fester hvor gamle og unge kan svinge seg i rheinlender, samba og gallopp til de lokkende toner av et trekkspill. Opp til 2 ganger i uken blir lokalet omdannet til kino og det slumper at det fremvises filmer som ikke er over to år gamle.

Videre kan nevnes at de kommunale kontorer, lensmannskontoret, samt distriktslegen, bare bor 7 km unna, slik at man lettere har adgang til legen i Spydeberg. Dit går det da iallfall tog. Av utflyktssteder har vi 1 om sommeren og 1 om vinteren. Vinterens skiløype går til Gaupsteinen, en stor sten inni skogen som en eller annen jøtul angivelig skal ha kastet dit engang.

Dette mål for skituren har den flotte egenskap at det ikke finnes noen som helst utsikt derfra, bortsett fra nærmeste grantre, for de som setter pris på skog.

Om sommeren drar man til Lyseren for å bade og ta en motorbåtut. Dette er noe som også mange Oslo-folk gjør, så det kan det umulig være noe å si på.

Vi som er bosatt her på Tomter, synker etter hvert ned i en slags apati. Dette kommer seg av at man i avisen leser at nå går det og det stykke på det eller det Osloteater. Dit reiser vi, sier vi. Dette stiller da Statsbanene seg hindrende i veien for. Om hverdagen går det tog så man kan komme til byen til teatertid, derimot går det siste tog fra Oslo kl. 9.05, slik at man enten kan overvære ½ akt, eller spandere drosje hjem, eller la være å reise i det hele tatt. Det siste er det alminneligste. Søndag er situasjonen en helt annen. Da kan man nemlig komme fra byen etter teatertid, nemlig kl. 23.00, derimot kan man ikke komme til byen hvis man da ikke vil reise klokken 9.30 formiddag og gå hele dagen i byen og vente på at teatret skal åpne.

Omtrent slik forholder det seg også med andre ting utenom teaterverdenen. Kommunen holder et bibliotek, men det ligger også 7 km borte, så hvis man ikke er veldig sprek til å gå, sykle eller sparke, låner man ikke noe der. Bokbilen anløper Tomter, tid og sted ubekjent. Men man kan jo selvsagt kjøpe bøker hvis man da allikevel er i en by eller et annet kultursentrum som har boklader.

For ikke å kjede leserne, vil jeg ta en pause her.

Fortsettelse følger i neste nummer.

Anton.

Short story.

Det var i Hollywood.

En filmstjerne møtte i retten tiltalt for å ha kjørt bil under innflytelse av alkohol. Hun ble knepet fordi hun stanset bak en parkert politibil.

Og tutet og tutet og tutet.

Etter arrestasjonen fortsatte hun å tute.

Salgsmøte.

Den 11. januar 1954 ble det på Vegar Elektriske Fabrikk A/S holdt et møte mellom representanter fra A/S Proton, Oslo, og representanter fra Vegar. Hensikten med møtet var å orientere om Vegars produkter, både de gamle, de nye og også litt om de fremtidige.

Følgende representanter var til stede fra A/S Proton: Dir. D. Waage, Bakkeli, Watne, Kolborg, Wigholm, Bjørset, Risberg, Larsen, Gamborg, Hermansen, Fjeld og Qvenild. Følgende representanter fra Vegar deltok i møtet: Heggland, Sørensen, Torp og Åsheim.

Møtet begynte med at ing. Heggland ga en kort historikk om bedriften og produktene. Ing. Wigholm redegjorde så for Vegars nye produkt, lyststoffarmaturer, som han selv har uteksperimentert og konstruert, hittil i 3 forskjellige typer. Han fortalte litt om sitt arbeid og de vanskeligheter han hadde hatt for å komme frem til produktet slik som det nå foreligger, og han omtalte og demonstrerte de fortrinn armaturen hadde og pekte på ting som kunne ha betydning i salgspropagandaen.

Ingeniør Qvenild ga deretter en oversikt over salget av Vegar-produktene i 1953, og han nevnte dessuten litt om salgsmulighetene i 1954.

Etter disse tre innledningene fulgte det diskusjon, hvorved blant annet detaljene ved produksjonen og salget ble nærmere belyst.

Det ble så holdt spisepause og etter denne fulgte omvisning i fabrikken. Siste post på dagens program var en avsluttende konferanse og diskusjon. I denne ble bl. a. produksjonskvantumet for 1954 fastlagt i hovedtrekkene, basert på hva selgerne mente det var mulig å selge. Dette programmet ble fastsatt vesentlig høyere enn den faktiske produksjon i 1953.

Ble det så noe utbytte av dette møtet? Vi kan vel være enige om at mange såkalte salgsmøter er verdiløse, men det samme kan etter min mening neppe sies om dette. Jeg tror alle var mer »lærde« da de reiste hjem enn da de kom. Teknikere og produksjonsfolk på den ene siden og selgere og merkantilister på den andre kjenner ofte ikke til hverandres problemer. Det kom også frem på dette møtet. Men nettopp dette at de kan komme sammen og i hyggelige former diskutere og belyse problemene, må bli utbytterikt for alle parter.

Man kom da også til den erkjennelse at »eksperimentet« bør gjentas med passende mellomrom.

G. A.

Dagens skotte.

I Aberdeen Dagblad finner vi denne annonse:

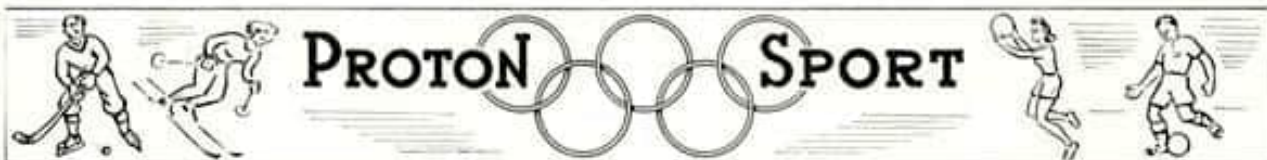
Hjertelig takk for utvist oppmerksomhet ved min sønns barnedåp, konfirmasjon, bryllup, død og begravelse.

Short story.

Og så var det mannen som hadde stjålet en reise-radio, og nesten hadde klart seg. — Men så ble han fengslet av programmet!

Og så var det

optikeren som fikk brilleglass til gjennomsyn.

B. I. I. rennet 1954.

Det var i år Nera Sportsklubbs tur til å arrangere årets B.I.I.-renn — det 7. i rekken. Etter statuttene skulle rennet vært holdt i Drammen og med Idrettslaget Delta som medarrangør. Nera Sportsklubb regnet seg imidlertid nå så slagkraftig og da de dertil fikk full støtte av sitt firma gikk de inn for å stå som enearrangør og å holde rennet her i Oslo.

Det var Skytterkollen som i år igjen var valgt til arena, og Nera kom meget vel fra arrangementet. Renndagen var det meget surt og til dels disig vær nede i byen og dette var vel hovedårsaken til det store frafall. De som på grunn av været ikke møtte frem gikk glipp av en herlig skidag, for på Skytterkollen var det det herligste vintervær med solskinn og passe temperatur. Det var ingen smøringsproblemer i år — det gikk på tørrsnøsmoring, og vi slapp heldigvis klisterjobben.

Løypa for herrene var lagt i passende variert terreng, nord-øst for Skytterkollen og var ypperlig. Den krysset imidlertid en del av de største utfaringsløypene for dette området og dertil en annen langrennsløype hvor det samtidig var langrenn, slik at dette resulterte i at en del av løperne løp mer eller mindre feil. Et par vaktposter til hadde nok gjort seg.

Dameløypa som var lagt i en del av herreløypa var god og passe lett, så deltagelsen her burde ha vært større. Vi hadde her 6 av 16 startende, men var allikevel ikke kar om å ta napp i pokalen.

Etter rennet var det som avslutning middag med kaffe og premieutdeling. Det var ca. 180 deltagere, innbudte og rennfunksjonærer til stede, og vi ble ønsket velkommen til bords av arrangementskomiteens formann, *Sr. Lundal*. Videre ble det under middagen holdt taler av bl. a. *direktør Bordewick* i NERA som også sto for det tradisjonelle telegram til B.I.I. Dette ble ekspedert under stor jubel. Formennene for de deltagende klubber takket for arrangementet og rettet da særlig takken til formannen i arrangementskomiteen. Denne rettet takken videre til sine funksjonærer og ikke å forglemme B.I.I som gjennom firma NERA hadde sørget for det økonomiske.

Umiddelbart etter middagen ble det servert kaffe og premieutdelingen ble foretatt samtidig av rennleder *Erl. Eriksen* og tidtagersjef *K. L. Hansen*. Premiesamlingen i år sto ikke tilbake for tidligere år, og hvor mange sølvskjeer og -teskjeer det ble delt ut har jeg ikke tall på.

Resultatene ble som følger:

Damer, klasse 1. (Fra 18—25 år.)

1. Gerd Martinsen, Delta	15,02
2. Ambjorg Solum, Delta	15,28
3. Berit Bentzen, Delta	18,59
4. Reidun Sorlie, Proton	19,20

Beste 4-kvinnas-lag ble Delta's lag med samlet tid 64,59 og de fikk første napp i den nyoppsatte vandrepokal. Proton's lag ble nr. 2 med tiden 66,44. Laget besto av:

Maja Rusten, Kirsten Greaker, Mary Gundersen, Ingrid Gotteberg.

Damer, klasse 2. (Over 25 år.)

1. Gerd Hansen, Delta	15,30
2. Maja Valstad, Proton	15,41
3. Kirsten Greaker, Proton	16,22
4. Mary Gundersen, Proton	17,15
5. Ingrid Gotteberg, Proton	17,26
6. Aud Noreng, Nera	20,31
7. Randi Wiik, Nera	20,57
8. G. Jeksrud, Nera	21,14
9. Turi Lindemann, Proton	21,38

Herrer, klasse 1. (Fra 18—25 år.)

1. Ragnar Syr, Nera	35,13
2. Sveinung Borge, Delta	35,30
3. Hans Kristoffersen, Delta	37,08
4. Bjarne Steen, Delta	37,15
5. Kjell Syvertsen, Delta	37,40
6. Ragnar Lauritzen, Delta	38,14
7. Egil G. Kjenner, Delta	38,44
8. Sv. Hansen, Proton	40,20
9. Jan Bakken, Delta	41,08
10. H. Halvorsen, Proton	41,15
28. J. E. Lund, Proton	1,02,49
30. T. Storeby, Proton	1,28,40

Herrer, klasse 2. (Fra 25—35 år.)

1. Ingar Brennhovd, EGA	34,25
2. Normann Olsen, Delta	38,15
3. Hugo Hallberg, EGA	38,22
4. Rolf Engelstad, EGA	38,33
5. O. Aabye, Nera	39,13
6. G. Hjalming, Delta	40,30
7. R. Engebretsen, Proton	40,41
15. O. Ollestad, Proton	45,04
21. A. Schröder, Proton	52,23
23. Smestad, Proton	59,00
25. O. Alfstad, Proton	1,05,55

Herrer, klasse 3. (Fra 35—42 år.)

1. Erling Syvertsen, Delta	37,20
2. Henry Ringstad, Delta	38,52
3. Rolf Johansen, Delta	39,59
4. Anton Arnesen, Delta	40,40
5. Erling Ask, EGA	44,03
6. O. Eriksen, Proton	45,18

Utenfor konkurranse.

1. Kjartan Eide Fredriksen, Revisjon 39,11

Herrer, klasse 4.

(Fra 42—50 år.)

1. J. Bredeesen, Delta 44,01
2. A. Thoresen, Delta 44,17
3. Rolf Ottersen, Delta 44,27
4. K. Astrup, Proton 44,56
5. A. Pran, Proton 1,00,21
6. K. Haadem, EGA 1,02,00
7. J. Wille, Proton 1,04,15

Herrer, klasse 5.

(Fra 50—55 år.)

1. Johs. Iversen, Proton 52,22
2. B. Strand, Proton 53,47
3. K. Qvenild, Proton 57,53
4. Peder Jensen, EGA 1,02,06
5. G. Hansen, Delta 1,02,18
6. A. Gannestad, Proton 1,04,50

Beste 6-manns-lag ble Delta's lag med samlet tid 3,43,17 og de fikk sitt annet napp i B.L.L.-pokalen.

2. var EGA's lag med tid 3,57,20
3. var Proton's lag med tid 4,17,34 og laget besto av: Sverre Hansen, R. Engbretsen, H. Halvorsen, K. Astrup, O. Ollestad, O. Eriksen.
4. var Nera's lag med tid 4,26,38

Til slutt i premieutdelingen kom et meget populært innslag og det var utdeling av to jumbopremier i form av to morsomme Jumbo-elefanter.

Av våre resultater vil jeg spesielt fremheve vår jevnhet i dameklassen og ikke å forglemme våre plasseringer i eldste herreklasser.

Etter premieutdelingen var det dans til langt ut i de små timer.

En ting man savnet var det store publikum. Det pene været utover formiddagen burde i det minste trukket flere folk, men av de som var til stede såes direktørene Jemtland og Waage. Ute i løypa så jeg også direktør Bordewick som var ute for å se om alt gikk riktig for seg.

Det er en ting jeg gjerne vil nevne og som kanskje bør tas opp igjen til ny drøftelse i sportsklubbens fellesstyre, og det er klassen for aktive løpere. I år var det bare påmeldt en deltager og uten konkurranse er jo halve moroen borte så han startet da heller ikke. Hvor vidt det fremdeles er nødvendig med denne klassen bør vel som nevnt diskuteres.

Statistikken i år viser:

1954.

Arrangør: Nera i Oslo.

Anmeldt 166 deltagere, hvorav 43 fra Proton.

Fullført i kl. 1, damer	5
— 2, »	10
— 1, herrer	30
— 2, »	26
— 3, »	8
— 4, »	8
— 5, »	6
Fullført tilsammen	93
hvorav 23 fra Proton.	

O. E.

Sportsklubbens langrenn.

Sneen i år hadde konsentrert seg om å falle i uken før Sportsklubbens langrennsdag — søndag 28 februar. At skioppmannen, Risberg, og hans hjelpere hadde en hard innspurt for å klargjøre langrennsløypa tviler jeg ikke på, og at de kom vel fra arrangementet, kan deltagerne underskrive. Deltagelsen var meget god, og det ser bl. a. ut til at klassen med idealtid er meget populær (minst slit). Her er det også innlagt skyting, som gjør resultatet ennå mer usikkert.

Det store publikum savnet vi, men blant de fremmøtte såes bl. a. direktør Jemtland. Det er hyggelig å se at vår direksjon viser Sportsklubbens arrangementer så stor interesse.

Etter rennet var det festlig tilstelning på hytta hvor det ble servert øl ogølser, samt kaffe og wienerbrød. Det var samlet 53 «Protoner» med familie som alle lot maten smake og hygget seg utmerket. At serveringen var gratis gjorde bare sitt til at hele arrangementet ble meget populært. Etter kaffen ble premieutdelingen foretatt og resultatene ble:

Herrer, klasse 1.

(Under 30 år.)

1. Sverre Hansen, klubbmester 38,17
2. Odd Hansen 40,56
3. Erik Brandt 43,28
4. Knut Aslaksby 43,32
5. Arne Schröder 44,13
6. Arne R. Olsen 45,31

Herrer, klasse 2.

(30—40 år.)

1. Tore Berg, klubbmester 44,20
2. Finn Halck 44,24

Herrer, klasse 3.

(Over 40 år.)

1. Reidar Bohle, klubbmester 40,32
2. Knut Astrup 41,46
3. E. Rein 44,22
4. Johs. Iversen 51,30

Herrer, klasse 4.

(Idealtid 40 minutter.)

1. Odd Torpen, klubbmester 40,01
2. Egil Hansen 40,11
3. Ulf Wengård 40,18
4. Eilif Hansen 39,37
5. Thor Storeby 39,33
6. Olaf Syversen 39,16
7. Walter Gunneld 39,15
8. Qvenild 38,51
9. Kristen Lilledalen 38,50
10. Arne Pran 41,44
11. Gangar Whist 37,55
12. Kristian Zetlitz 34,36
13. Kr. Anthonsen 32,19

Damer, klasse 5.

(Langrenn.)

1. Maja Valstad, klubbmester 22,00
2. Kirsten Greaker 23,51
3. Ragnhild Roed 24,04
4. Mary Gundersen 24,15
5. Brita Gulbrandsen 25,24
6. Dagmar Moen 27,01
7. Astrid Bråthen 34,56

upt begravet i snemassene — tidtagerbordet Start: Klar—gå! Dir. Jemtland som tilskuer, skimtes i bakgrunnen til høyre.

Her skal det bli blink, ser det ut for.

Damer, klasse 6. (Idealtid 50 minutter.)

1. Turid Lindemann	44,42
2. Berit Whist	44,19
3. Sossen Andersen	43,34
4. Randi Theige	43,26

Direksjonens vandrepokal til beste 3-manns-lag avdelingsvis, tilfalt denne gangen svakstrømsmontørene med samlet tid: 2,08,01.

Laget besto av: Sv. Hansen, Arne Schroder, Arne Olsen.

Etter denne konkurransen har følgende avdelinger to napp hver i pokalen:

Verkstedet 1946 og 1947.

Fakturakontoret 1948 og 1952.

Sterkstrømsmontørene 1950 og 1951.

Og til slutt Svakstrømsmontørene 1953 og 1954.

Neste år har derfor en av disse avdelingene mulighet for å ta pokalen til odel og eie, men det kan jo komme andre og nye avdelinger som også vil ha et ord med i konkurransen.

O. E.

Skøyteløp.

Mandag den 8 februar holdt Sportsklubben sitt årlige skøyteløp på Jordal Stadion. Det var surt og kaldt, og de fåtallige tilskuere hvoriblant såes direktør Waage og frue fikk en sur fornøyelse.

Resultatene ble:

Herrer, klasse 1. (Under 35 år.)

Navn	400 m.	1200 m.	Poengsum
1. R. Andresen, klubbmester	43,0	2,13,5	87,500
2. E. Jacobsen	44,5	2,20,5	91,333
3. Arne Schröder	44,4	2,33,0	95,4
4. Øistein Duestad	47,4	2,34,1	98,766
5. Knut Aslaksby	49,2	2,34,1	100,566

Herrer, klasse 2. (Over 35 år.)

Navn	400 m.	800 m.	Poengsum
1. O. Eriksen, klubbmester	47,7	1,37,3	96,35
2. Johs. Iversen	50,9	1,52,0	106,9
3. A. Gannestad	1,12,9	2,24,9	145,3
B. Strand	fall	1,53,3	

Herrer, klasse 3. (Med hockeyskøyter.)

Navn	400 m.	800 m.	Poengsum
1. Arne R. Christoffersen (klubbmester)	45,3	1,41,9	96,25
2. Tormod Hansen	47,1	1,42,6	98,4
3. Cato Rosenberg	47,5	1,47,8	101,4
4. Arne Pran	50,5	1,48,9	104,95
5. Bjørn Nielsen	58,1	2,02,4	119,3
6. Erik Sørensen	1,00,6	2,07,2	124,2

For øvrig savnet vi deltagelse fra våre damer.

Utforrennet 1954.

I år hadde Sportsklubben valgt å holde utforrennet på en søndag oppe ved Siemenshytta for om mulig å samle flere deltagere. Vi skal ikke direkte klage over deltagelsen, men det burde vært mange flere som deltok, da løypa ikke er så vanskelig som ryktet sier. Særlig var den fint preparert i år, og forholdene var like for alle.

Blant tilskuerne så vi her også direktør Waage og frue.

Resultatene ble:

Damer.

1. Kirsten Greker, klubbmester	1,28,5
2. Mary Gundersen	1,53,3
3. Maja Valstad	2,03,0
4. T. Lindemann	2,16,6
5. Sossen Andersen	2,27,5

Herrer, klasse 1. (Under 40 år.)

1. A. Schröder, klubbmester	1,41,8
2. U. Wengård	1,43,1
3. O. Eriksen	1,45,2
4. T. Storeby	1,50,5
5. K. Aslaksby	1,56,7
6. O. Torpen	1,58,9
7. O. Alfstad	2,00,6
8. B. Nilsen	2,00,9
9. E. Hansen	2,13,7

Herrer, klasse 2. (Over 40 år.)

1. Gundeid	1,13,2
2. Johs Iversen	1,19,0
3. K. Qvenild	1,28,0
4. A. Pran	1,37,7

Foto-Revy

Fra utforrennet.

Fru Gundersen slapper av med en Blue Master.

Sossen Andersen smiler tross alt.

Klubbmester fru Greaker må også dra omsorg for lille Petter.

L. Greaker (tidl. ans. hos oss) og klubbformann Engh konfererer med bakkemannskapet.

Hei — der kommer en susende!

Nå får vi trække bakken godt, alle sammen!

Direktor Waage og frue som ivrige tilskuere. Spent ventes resultater etter første omgang. Fotografens premie — smil fra spinnesiden.

Qvenild lurert litt på 2. omgang.

Her skal smøres, sier Gundeid.

Gikk det ikke flott, sa Iversen.

Klubbmester A. Schröder ivrig beundret av Alfstad.

Robinson Crazy Wen-gaard kan også danse på ski.

Nei, dette vil jeg ikke være med på sier Strand.

40 års jubilanter i firmaet.

— Skål da, Sverre, og takk for godt følge, sier Nils.

P/T's 40 års jubilanter samlet.

Avdelingssjef Nils Ramfjord og salgssjef Sverre Wahlberg har nå virket 40 år uavbrutt i vårt firma. Den 20 januar 1914 begynte Ramfjord, mens Wahlberg begynte først dagen etterpå.

De hette mer Nils og Sverre, enn Ramfjord og Wahlberg, den gang. I de 40 årene etterpå, og i den samme kontorbygning som benyttes den dag i dag, har de fulgt firmaet i gode og dårlige tider.

To verdenskriger, depresjon og høykonjunkturer har funnet sted i løpet av denne tiden, og dette har våre jubilanter fått merke.

Under første verdenskrig var det mye å gjøre. Siemens i Tyskland leverte materiell, men dette var krisebetonet, og etterpå ble det utskiftning i stor stil. Så kom depresjonen omkring 1920 og varte til 30-årene. I firmaet ble flere merkantile, funksjonærer oppsagt, noen ble overført til Oslo, og bare Wahlberg, Ramfjord og kontorsjefen fikk fortsette her. Men bortsett fra okkupasjonstiden er det jo blitt bedre senere.

Begge har fått Det kongelige Selskap for Norges Vel's medalje for lang og tro tjeneste.

Avdelingssjef Nils Ramfjord.

Han begynte som volontør og har senere gjennomgått så å si alle merkantile jobber.

Begynnerlønnen var 40 kroner pr. måned med overtidarbeid ørk og helg vanligvis uten ekstra betaling. Kroneverdien var nok større den gang, men følgende historie sier også sitt: En gutt fra landet søkte jobb som visergutt, og daværende direktør Høeg fortalte at lønnen var noe sånt som 5—7 kroner uken. Da spurte gutten: »Æ fe vel kosten, å da?» Høeg svarte: »Ja, ja, eter du sneller og skruer, så vær så god.»

Ramfjord ble lampesjef da Siemens lanserte Wotan-lampen. Senere innstilte imidlertid fabrikken denne virksomhet, og Osram overtok både for Siemens og for et par andre bedrifter. Jobben bortfalt, og det kunne derfor ikke være noe særlig hyggelig å bli »degradert» av helt utenforstående grunner.

På den tiden hadde de noe som het disiplin. I dag har vi tempo, men også tempoet var høyere den gangen, sier Ramfjord. Tempo interesserer Ramfjord også i fritiden. Derfor har han god greie på hva som foregår både på skøytebanen og i løypa. Sin egen energi legger han i arbeidet, og hans rundetider etter 40 års innsats står det all respekt av, og er til eksempel for oss andre.

Ramfjord synes det er i tidligste laget å slutte kl. 4 om dagene. Derfor har han i over 30 år vært revisor hver eneste dag etter arbeidstid. Fra 1945 har han vært hovedrevisor i Bergens Privatbanks Trondheimsavdeling.

Han spilte tidligere fotball og har deltatt på byens representasjonslag. I dag foretrekker Ramfjord å spille bridge.

Vi vil gjennom avisen benytte anledningen til å gratulere deg med jubileet, Ramfjord, og vi ønsker deg bare hell og lykke fremover.

Salgssjef Sverre Wahlberg.

Allerede dagen etter at Ramfjord begynte, ansatte firmaet enda en ny mann. Det var Wahlberg, som gjorde sin entré som kontorbetjent. Han hadde et halvt års praksis fra før i en elektrisk bransjeforretning, og kunne derfor greie ut med både det ene og det andre.

— Bransjeforretning eller ikke bransjeforretning «that's the question» den dag i dag for salgssjef Wahlberg.

Det ble 4—5 års arbeid i ekspedisjonen, og i 1919 ble Wahlberg salgssjef. Arbeidsområdet har vært det samme hele tiden. Tidligere lå riktignok også motorsalget under samme avdeling, men med den store ekspansjon på dette området, har senere andre overtatt den motoriserte hestehandel.

Det er ikke så mange fra Wahlbergs begynnertid som fortsatt arbeider i firmaet, men Wahlbergs kapasitet er på topp som alltid.

Det har vært krisetider med ditto materiell, varemangel med skjemavelde, arbeidsløshet med dårlig omsetning, høykonjunktur med arbeid på spreng, og sitt 40 års jubileum feirer Wahlberg under gunstige forhold.

Vi gratulerer deg på denne måte med jubileet, Wahlberg, og vi ønsker deg fortsatt til lykke.

Videre personalia må stå over på grunn av sykdom til neste nummer.

Årsfesten.

Protonlaget arrangerte sin tradisjonelle årsfest lørdag 6 februar i de tradisjonelle lokaler, Handelstandens Hus, og etter vanlig oppskrift, cocktail, middag, kaffe og selskapeleg samvær med dans.

Cocktailen var både sterk og god, og middagen, som besto av skinkestek og is, begge med tilbehør, ble også vel mottatt. Ved bordet redegjorde direktør *Thv. Selmer* for firmaets drift i det forløpne år, og takket samtidig de tilstedeværende for deres innsats. Protonlagets formann, *Kjell Aune*, talte for laget, og *Knut Johnsen* holdt til slutt et lite foredrag

om og for det svake kjønn. Det var også gode sanger, og *Johan Bottheim* passet på, som toastmaster, at taler og sanger ble servert til de riktige tider.

Ved bordet ble det også utdelt flere, til dels forsinkede, jubileumsgaver til noen av firmaets 40- og 25-års jubilarer. Utdelingen ble foretatt av *Thv. Selmer*, og *H. Lie* takket på jubilarernes vegne.

Etter at *Johs. Hellesvik* hadde takket for maten, ble kaffen servert i selskapsrommene, mens salen ble ryddet til dans. Denne ble åpnet med polonaise, og fortsatte senere i alle variasjoner til langt ut i de små timer. Et morsomt innslag var *Sverre Lovolds* tolking av «Madam' Andersen».

I det hele tatt en vellykket aften takket være en energisk festkomite.

AN.

Oldereid Kraftstasjon og Bodø Sekundærstasjon.

A/S Salten Kraftlag har bygget den nye Oldereid Kraftstasjon, som leverer kraft til Bodø og Skjerstad kommuner.

Stasjonen som er fullt utbygget med en maskin på 14 000 kVA, ligger innerst i Skjerstadvjorden ca. 6 mil fra Bodø, regnet langs fjernledningen fra stasjonen til byen. Bodø-linjen er for 66 kV, mens 2 linjer som forsyner Skjerstad, er for 22 kV driftsspennning.

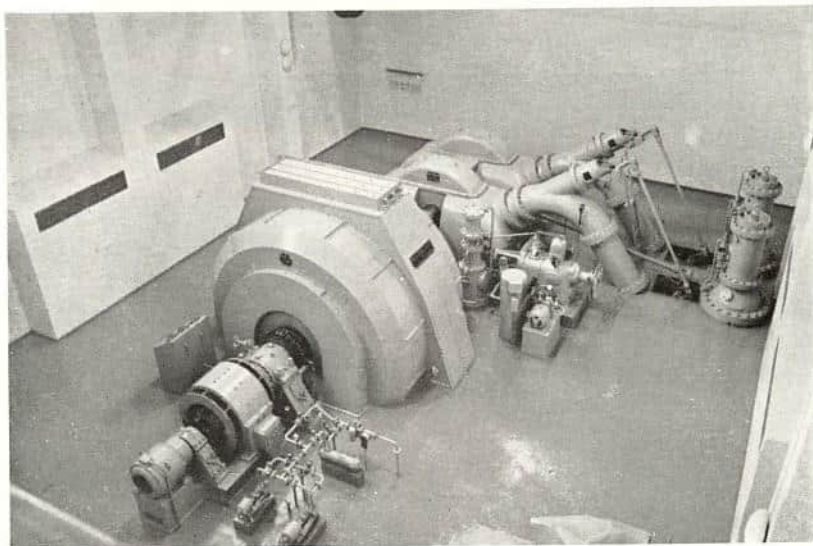
Det meste av kraften leveres til Bodø gjennom Bodø Elektrisitetsverks nye Sekundærstasjon, som er bygget for overføring av 10 000 kVA over 2 transformatorer. Spenningen transformeres her ned til 6 kV og fordeles over doble samleskinner til 10 stk. 6 kV kabler som forsyner byen. Bodø har hatt konstant kraftmangel etter krigen, men når Oldereid nå er kommet i drift, er byen rikelig forsynt for en tid fremover i hvert fall. Belastningen i Oldereid de første dagene etter igangkjøringen var nemlig bare ca. 4000 kW av disponible 11 200 kW. Kraften kom akkurat i rett tid til byens julegate skulle tennes for første gang på mange år.

P/T har levert generatoren i Oldereid, den er bygget hos British Thomson-Houston Co. Ltd., Rugby, England. Videre er apparatanleggene i begge stasjoner — unntatt effektbrytere med tilbehør — levert og det hele montert av vårt firma. I tillegg til dette har vi levert samtlige isolator-kjeder med tilbehør for 66 kV-linjen. Her er brukt bare «Armourlight» glassisolatorer.

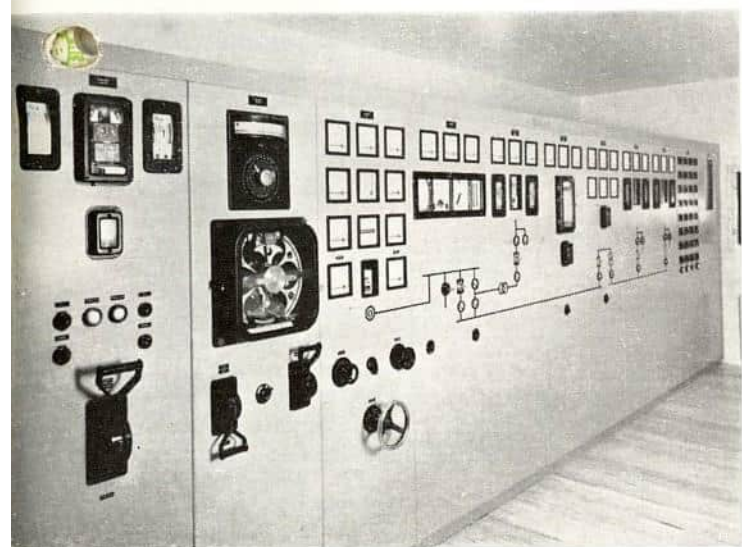
Sammenlagt blir det den mest omfattende leveranse til en enkelt utbygging P/T hadde i 1953.

Montasjen pågikk fra april til desember under montørformann Weisæth's ledelse. Dessuten arbeidet Gellein og Bjerkan i Oldereid mens Selven og Klette holdt til i Bodø. Generatoren ble montert av en engelsk ingeniør og montørformann Birger Johansen i fellesskap.

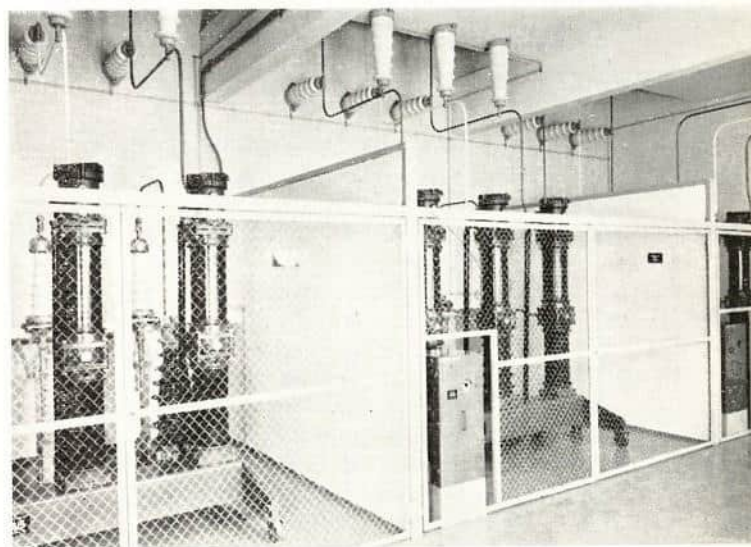
Stasjonen ble innviet 4 desember, og ved den anledning ble det gitt uttrykk for at kundene var godt fornøyde med arbeidet og at krafttilskuddet var av meget stor betydning for de to kommuner.

Maskinsalen i Oldereid Kraftstasjon.

Apparattavlen.

66 kV apparatanlegg i Bodo Sekundærstasjon.

6 kV apparatanlegg i Bodo Sekundærstasjon.

Hulmål.

Det er ikke ofte nå om dagen at man treffer folk som setter sitt lys under en skjepp. Jeg kan imidlertid godt tenke meg at reduksjonen av Proton Avisen er kommet til det motsatte resultat.

Medarbeideren i Bergen var også av den oppfatning at dette med lyset og skjeppe hørte historien til, inntil han fant nøkkelen til dette berømte mål. Det var stoff til Proton Avisen. Når kolleger, som daglig skriver som en Churchill, plutselig får skrivekrampe, må den bare melde pass.

Jeg har bare et håp igjen, og det er at skrivekrampen må være over til neste nummer av Proton Avisen.

Bergens — nytt.

De e ikkje allti våres skyld at vi e nokke for oss sjøl her borte i Bergen. Av og te hjelper Vår Herre både oss og han der Meinichen på Lysverkene.

Hele siste høsten regnte de gamle kjerringer, så vi seier i Bergen, og kraftverkene kunne kjøre på bare overvatten, så di kaller de. De ble en våt jul også, utendørs altså, men bevarres kor fint og mildt.

Da nyåret kom, hadde vi vatten så vi klarte oss en stunn, og så kom de kalde været og skjøyteisen. Samtidig kom »Hjallis« feberen, og den blir du aldri kvitt. Han har forresten flygge i fast rute på Bergen i de siste. De ikkje de, »Hjallisen« e en veldi grei kar. Han skulle bare vorre født her i byen.

Vi missunner ikkje dokker så må bo østpå no. For ikkje å snakke om di så hører heme i Oslo og e havnet langt inne i landet, no når di ikkje har Oslofjorden lenger. Og kan ska di med all den der snøen, når di ikkje kan lage hopprenn i Holmenkollen en gang. De eneste sted eg kan tenke meg at di trenger snoen e i Meinichs gate, for no har di helgardering for alle forsinkelser.

Enno verre må de være på Sørlandet, kor di e snodd helt ner. Eg studerer på kordan Glad-Balchen, Terjesen & Co. finner frem te kundene sine. Den eneste løsningen må vel være at di skaffer seg feierdrakter og tar besøkene gjennom skorsteinen.

Okk ja, vi vet ikkje kor godt vi har de!

Dagens historie.

En bonde kom inn på vertshuset og bestilte en botte ol til hesten som ventet utenfor. Da han leverte den tomme botten tilbake spurte verten:

- Skal De ikke ha et glass ol selv også?
- Nei, svarte bonden, jeg kjører.

Har De hørt

om den ivrige vesle pjokken som hadde fått hoppiski på fødselsdagen sin og som ba sin aftenbønn:

- Kjære Gud, gi meg et støtt nedslag.

Pr. fiks kontant.

Dette med kreditt og kontant betaling er noe vi i alminnelighet går ut fra at de fleste har et begrep om. Men at samme begrep kan være temmelig tøylelig, har vel bl. a. inkassosjefene i firmaet vårt erfart. En av installatorene i vårt distrikt er også kommet til det.

Han fikk et vanlig installasjonsarbeid i bolig og uthus for en bonde noen mil unna. Kunden var relativt velstående, så installatøren tok det rolig og sendte nota 1 måned etter at arbeidet var utført. Da der gikk ytterligere 4 måneder og ingen penger kom, sendte installatøren en vanlig postinkassasjon på sitt tilgodehavende.

Postinkassasjonen kom i retur ubetalt og samtidig fikk installatøren følgende brev:

»Eg hadde aldri trudd at du var så gjerrig, at du forlangte slikt arbeid betalt pr. fiks kontant.«

Litt Bergen-historikk.

Bergen regner Olav Kyrre som sin grunnlegger (ca. 1070), og byen behersket fra gammel tid handelen på Nord-Norge og Vestlandet. I mellomalderen var Bergen ofte kongssete, og de første norske kongekroninger foregikk der. Bispestolen ble opprettet i 1170. Fra ca. 1350 og i 200 år fremover var handelen fullstendig i hendene på den tyske Hansa, som opprettet en avdeling, »kontor«, der. Etter Grevefeiden ble hanseatenes makt betydelig innskrenket ved lovbestemmelser 1560. Etter Hansaens oppløsning 1630 blomstret Bergen hurtig opp til Norges største og viktigste by, og i det 17. århundre overgikk dens handel Københavns. Bergen var meget rik på sakrale bygninger. På Nordnes lå Munkeliv kloster. De eldste bevarte kirker er Mariakirken (Tyskekirken) fra det 12. århundre, Domkirken, fransiskanerkirke fra det 13. århundre, og Korskirken. Av kirker fra nyeste tid kan nevnes Johanneskirken. Bergens eldste bebyggelse strakte seg langs østsiden av Vågen, hvor en del av den gamle Tyskebryggen med sine karakteristiske gavltrekker fremdeles gjenstår. Finnegården, innerst mot Vågsbunnen er nå på Hanseatisk Museum. På Holmen utenfor Tyskebryggen ligger Bergenhus med Rosenkrantz eller Valkendorftårnet (fullført i sin endelige skikkelse av Erik Rosenkrantz 1562—1568) og Håkonshallen.

Det var en gang en mann som ikke visste hva lykke var før han hadde giftet seg. Og da var det for sent.

Auto-suggesjon er det når man kjøper en brukt bil og tror man har gjørt en god handel.

Personalia

60 år

23 januar 1954.
Sterkstrømmontør
Oscar Nyborg.

60 år

26 februar 1954.
Svakstrømmontør
Sigurd Jensen.

60 år

7 mars 1954.
Formann Oscar Hansen
(svakstrømaavdelingen).

50 år

23 mars 1954.
Reidar Nilsen.
Sterkstrømmontør

Vi gratulerer:

Bryllup 2 januar 1954:

Frk. Berit Andresen (innkjøpskontoret) og
Gangar Whist (lagerkontoret).

Bryllup 2 januar 1954:

Frk. Gerd Stiberg og
Tor Haugaard (fakturakontoret).

Bryllup 27 februar 1954:

Frk. Grethe Caspar (sterkstrømaavdelingen) og
Odd Røed.

Takk

for all oppmerksomhet ved vårt bryllup.

Grethe Røed, Odd Røed.
f. Caspar.

Personaltilgang.

Ansettelses i tiden 1/12 1953 — 28/2 1954.

Vi ønsker velkommen!

Oslo.

Navn	Ansatt	Stilling	Avdeling
Dyre Wisloff Halse	1/12	Tekniker	Gr. 90
Fanny Jarlseth	14/12	Montørske	Prod.
Aslaug Scheen	14/12	»	»
Iris Eveline Johansen	15/ 1	Stenograf	Gr. 20
Karl Johan Amstad	11/ 2	Verktøymaker	Prod.

Fraværstatistikk.

1/1—31/12 1953.

Funksjonærer:	Fravær- dager	Drifts- dager	o/o
Damer	890	22 433	4,0
Herrer, merk.	749	25 422	2,9
Herrer, tekn.	604	24 019	2,5

Arbeidere:

Lager	429	11 271	3,8
Verksted	620	16 833	3,7
Sterkstrømmont.	1191	24 338	4,9
Svakstrømmont.	297	12 918	2,3

Funksjonærer: 1/1—28/2 1954.

Damer	158	3 264	4,8
Herrer, merk.	76	3 792	2,0
Herrer, tekn.	154	3 984	3,9

Arbeidere:

Lager	123	1 764	7,0
Verksted	71	3 234	2,2
Sterkstrømmont.	213	4 410	4,8
Svakstrømmont.	77	1 960	3,9

25 års jubileum.

Sivilingeniør J. Wille hadde den 1 februar i år 25 års jubileum i vårt firma.

Etter eksamen artium i 1923 og nødvendig verkstedpraksis begynte han på Norges Tekniske Høgskole hvor han fullførte sin eksamen på sterkstrømlinjen i 1928. I 1929 begynte han i vårt firma og har i alle år ledet vår gruppe for pumper, lufttekniske anlegg, sveisemaskiner, elektroverktøy etc. Han har f. eks. gjennom årene solgt tusener på tusener av pumper, ja sammenlagt har han vel neppe tall på hvor mange det er selv engang. Men selv om Wille har solgt mange pumper, har han ikke latt seg forlede til å ofre teknikken for salget; han har på en utmerket måte klart å kombinere disse to ting. Sine tekniske og teoretiske kunnskaper har han alltid vedlikeholdt ved inngående å studere og sette seg inn i alle detaljer og har derved ervervet seg et inngående kjennskap til sitt arbeidsfelt. Vi vil også nevne at da vi etter krigen sto uten leverandørforbindelser, tok Wille initiativet til en norsk produksjon av vår pumpetype og dette var en verdifull tilvekst til vår omsetning. Wille har alltid vært levende interessert i sitt arbeidsområde og har utført sine arbeidsoppgaver meget samvittighetsfullt.

Blant sjefer og kolleger er Wille godt likt for sitt rolige, lune og behagelige vesen.

Wille er en ivrig friluftsmann og søker så ofte han kan til fjellet i sine ferier. Helt fra Proton Sportsklubb ble stiftet har vi også sett Wille som deltaker i våre skirenn.

På jubileumsdagen var han gjenstand for stor oppmerksomhet ved gaver og blomster.

Post festum gratulerer vi Wille med jubileet.

S. O. S.

Proton Sportsklubbs generalforsamlingsprotokoll er kommet på avveie. Kan noen gi opplysninger så ring Liv Akervoll.

Artikler, referater, meldinger og annet stoff til juninummeret må være redaksjonen ihende senest innen 25. mai 1954.

BIBLIOTEKET

Nye bøker.

- DK 659. Richard P. Lohse: Neue Ausstellungs-
gestaltung.
DK 651. Bj. Th. Røkkum: Arkivarhåndboka.
DK 061. J. L. Nerlien A/S: 75 års forretningsjubi-
leum.
DK 621.385. M. J. O. Strutt: Transistoren. (Monogra-
phien der elektrischen Nachrichtentechnik
Band XVIII.)
DK 05. Aftenpostens: Hvem-Hva-Hvor 1954.
DK 31. Statistisk årbok for Norge 1953.
DK 621.397. A. G. W. Uitjens: Television — Receiver
Design. Bind 1: I. F. Stages (Philips'
Technical Library.)
DK 621.397. P. A. Neeteson: Television — Receiver —
Design. Bind 2: Flywheel Synchronization of
Saw-Tooth Generators.
DK 386. Norsk Nautisk Almanakk og Sjøfarts-
kalender.
DK 621.67. Dipl. ing. Friedrich Koller: Die Pump-
werksarten.
DK 621.301. Norges Elektriske Materiellkontroll: God-
kjent elektrisk materiell 1 jan. 1954.
DK 621.301. Norges Elektriske Materiellkontroll: God-
kjente elektriske apparater 1. jan. 1954.
DK 621.317. VDI — Wasserdampf-Tabellen Bearbeitet av
Ernst Schmidt.
DK 05. Norsk Håndverks-Register.
DK 621.67. Frank A. Kristal og F. A. Annett: Pumps.
DK 620.0. Volund 1954 Fra Norsk Teknisk Museum.
DK 34. Olaf Lundamo: Norsk Medisinallovgivning
1936—1950.
DK 05. Emil Diesen: Norske Papir-, Cellulose- og
Tremassefabrikker m. v. Årbok 1954—55.
DK 331. Norsk Arbeidsgiverforening Årbok 1954.
DK 651. Pepjung Umrechnungstabellen.

PROTON AVISEN

Bedriftsblad for arbeidere og funksjonærer
i firmaet og dets datterselskaper utgitt av

PROTON

OSLO

Redaktør:

Johan Gabrielsen

I redaksjonskomitéen:

Kaare Qvenild

Faste medarbeidere:

Bedriftsidrett: O. Eriksen
Trondheim: Rolf Kværno
Bergen: Bj. Lyngvåg
Vegar: E. Asheim

Adresse: Rosenkrantzgt. 11, Oslo
Ekspedisjon i Reklameavdelingen